

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA UPRAVO

Diplomsko delo

**ANALIZA VARNOSTI NA SMUČIŠČU
MARIBORSKO POHORJE**

Andrej Kobold

Ljubljana, junij 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

ANALIZA VARNOSTI NA SMUČIŠČU MARIBORSKO POHORJE

Kandidat: Andrej Kobold

Vpisna številka: 04025906

Študijski program: Visokošolski strokovni študijski program Uprava 1. stopnje

Mentor: dr. Iztok Rakar

Ljubljana, junij 2013

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Andrej Kobold, študent 1. stopnje visokošolskega strokovnega študija program Uprava z vpisno številko 04025906, sem avtor diplomskega dela z naslovom: Analiza varnosti na smučišču Mariborsko Pohorje.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Anita Leskovar, prof..

Ljubljana, 2013

Podpis avtorja:

POVZETEK

V diplomskem delu je analizirana varnost na smučišču Mariborsko Pohorje. Po informacijah internetnih strani, časopisov in glede na podatke uradnih dokumentov je nesreč na smučiščih vedno več. Razlogi naj bi temeljili predvsem na porastu smučarjev in s tem prepolnih smučiščih. Seveda tudi na drugih dejavnikih, med katerimi je morda najpomembneje izpostaviti premajhno skrb za varnost s strani samih smučarjev.

Za varnost je sicer glede na Zakon o varnosti na smučiščih (ZVSmuč), predpise, pravila, kot so mednarodna FIS pravila, ter preostala navodila sicer dobro poskrbljeno. Toda vprašanje je, ali jih tudi uporabljajo v pravšnji meri.

Število nesreč, druge primerjave in analize so v diplomski nalogi predstavljene v tabelarni in grafični obliki.

Ključne besede: smučišče, nadzornik, Zakon o varnosti na smučiščih, FIS pravila, varnost na smučiščih, Mariborsko Pohorje

SUMMARY

SAFETY ON THE SKI SLOPES MARIBORSKO POHORJE

In my final thesis I am analyzing the ski resort security on Mariborsko Pohorje. According to the information received from the internet, newspapers and the data from official documents, there is an increasing number of accidents in ski resorts. The reasons for such a trend can be found mainly in an increased number of skiers, leading to overcrowded ski slopes. Moreover, there are other factors among which there is a great need to point out the skiers' lack of security-awareness.

Security measures seem to be well provided, according to the Law on ski resort security (ZVSmuč), regulations and rules, such as those of FIS, and other instructions. But the question is, are they implemented correctly.

In my final thesis, the number of accidents, comparisons and analysis are presented in tabular and graphical form.

Key words: ski resort, supervisor, Law on ski resort security, FIS rules, ski resort security, Mariborsko Pohorje

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK.....	iv
SUMMARY.....	v
KAZALO.....	vi
KAZALO PONAZORITEV	vii
KAZALO GRAFIKONOV.....	vii
KAZALO SLIK.....	vii
KAZALO TABEL	vii
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	viii
1 UVOD	1
2 RAZVOJ, ZGODOVINA IN POMEN SMUČANJA	2
2.1 ZAČETKI RAZVOJA SMUČANJA	2
2.2 SMUČANJE SKOZI ZGODOVINO VSE DO DANES	3
2.3 SMUČIŠČA IN OPREMA.....	5
2.3.1 OPREMA SMUČIŠČ.....	7
2.4 TURIZEM IN SMUČANJE	8
3 VARNOST NA SLOVENSKIH SMUČIŠČIH.....	10
3.1 PRAVNA UREDITEV VARNOSTI NA SMUČIŠČIH	11
3.2 MEHANIZMI ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI NA SMUČIŠČIH	12
3.3 NADZORNIKI NA SMUČIŠČIH	16
4 SMUČIŠČE MARIBORSKO POHORJE	21
4.1 PREDSTAVITEV SMUČIŠČA	21
4.2 RAZVOJ IN UREDITEV SMUČIŠČA.....	22
4.3 ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI NA SMUČIŠČU	25
5 ANALIZA VARNOSTI IN POŠKODB SMUČIŠČA MARIBORSKO POHORJE	26
5.1 ANALIZA PRIDOBLENIH PODATKOV	28
5.2 PRIMERJAVA Z DRUGIMI SMUČIŠČI	34
6 ZAKLJUČEK	38
LITERATURA IN VIRI	40
PRILOGE	43

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2006/2007.....	30
Grafikon 2: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2007/2008.....	30
Grafikon 3: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2008/2009.....	31
Grafikon 4: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2009/2010.....	32
Grafikon 5: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2009/2010.....	32
Grafikon 6: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2010/2011.....	33
Grafikon 7: Analiza vseh poškodb v posameznih sezonah in delež teh poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Znak oziroma označba za zoženje poti na smučišču Mariborsko Pohorje	6
Slika 2: Znak 10-ih mednarodnih FIS pravil.....	11
Slika 3: Nesreča na smučišču Mariborsko Pohorje.....	19
Slika 4: Smučišče Mariborsko Pohorje.....	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Proge in njihova dolžina na smučišču Mariborsko Pohorje.....	23
Tabela 2: Informacije o sektorjih smučišča Mariborsko Pohorje	24
Tabela 3: Analiza poškodb v posamezni smučarski sezoni	28
Tabela 4: Število smučarskih dni ter število nesreč glede na posamezno smučarsko sezono in delež nesreč glede na posamezno smučarsko sezono ter na število obiskov.....	34
Tabela 5: Število poškodb na smučišču Krvavec in Mariborsko Pohorje za sezoni 2006/2007 in 2007/2008	35
Tabela 6: Analiza vseh poškodb v posameznih sezonah in delež teh poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje	36
Tabela 7: Primerjava med številom, smučarskih dni, obiskovalcev, poškodb posamezne sezone, vseh smučišč z smučiščem Mariborsko Pohorje	37

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

FIS	International Ski Federation (slov. Mednarodna smučarska zveza)
ZVSmuč	Zakon o varnosti na smučiščih
EMŠO	Enotna matična števila občana
ZVJS	Zakon o varnosti na javnih smučiščih
RS	Republika Slovenija
RFID	Radio Frequency Identification (slov. Radiofrekvenčna identifikacija)

1 UVOD

Kljub majhnosti naše države je smučanje kot panoga pri nas zelo dobro razvito. Če pogledamo trenutno stanje, opazimo vse večjo prepletenost smučanja z življenjem skoraj vsakega Slovenca. Zgodovina smučanja na Slovenskem sega daleč nazaj v čas in zagotovo lahko govorimo o športni panogi, ki nas kar najbolj identificira. Obenem gre za vse bolj razvijajoč turistični dejavnik, ki ga velja izkoristiti, tako za našo večjo prepoznavnost kot za izboljšanje ekonomskega položaja, saj imamo tudi vse naravne pogoje.

Z razširjanjem panoge in večanjem obiska smučišč se povečujejo tudi tveganja za nevarnosti. Za varnost sicer skrbijo nadzorni mehanizmi, s pomočjo posameznih zakonov in pravilnikov ter s pomočjo nadzornih služb. Problematika vzpostavljanja varnosti na smučiščih ter število nesreč, ki se iz leta v leto večajo, so bili glavni dejavniki, da sem se tej temi posvetil. V svojo raziskavo sem zajel smučišče Mariborsko Pohorje, ki sem ga podrobno analiziral glede vzpostavljanja varnosti, števila nesreč in vrst poškodb po posameznih sezonah.

Namen mojega diplomskega dela je bila analiza varnosti na smučišču Mariborsko Pohorje v širšem obsegu. S svojo raziskavo sem obdelal temo, ki je na obstoječem smučišču ni obravnaval še nihče. Cilji mojega diplomskega dela pa so prikaz zgodovine smučanja, obravnava pravne ureditve varnosti na smučiščih v Sloveniji, analiza varnosti na smučišču Mariborsko Pohorje, analiziranje števila nesreč in vrst poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje za posamezne sezone od 2006/2007 do 2010/2011 ter podajanje ugotovitev, ki izhajajo iz raziskovanja in analiziranja obravnavane teme.

V teoretičnem delu sem s pomočjo deskriptivne metode preučil domačo in tujo literaturo z obravnavanega področja ter veljavno zakonodajo Republike Slovenije, ki se navezuje na varnost na smučiščih. Empirični del naloge temelji na predstavitvi pridobljenih podatkov in primerjavi drugih, prav tako pridobljenih podatkov, s pomočjo tabel in grafikonov.

V diplomski nalogi sem s pomočjo teorije in preučevanja praktičnega primera preverjal naslednje hipoteze:

H1: Smučišče Mariborsko Pohorje izpolnjuje vse zakonske zahteve glede zagotavljanja varnosti na smučišču.

H2: Število smučarskih poškodb na Mariborskem Pohorju upada.

H3: Mariborsko Pohorje ima v primerjavi z drugimi primerljivimi slovenskimi smučišči manjše število resnih smučarskih poškodb.

2 RAZVOJ, ZGODOVINA IN POMEN SMUČANJA

Skoraj zagotovo lahko trdim, da je smučanje eden izmed pomembnejših dejavnikov prepoznavnosti naše države. Sploh, če pogledamo letošnjo sezono smučanja, Slovenija je trenutno v tej disciplini v samem svetovnem vrhu. Seveda pa ni prav, če se omejim le na zadnje dogodke, saj smo s tem športom Slovenci tesno prepleteni že vrsto let. Ne nazadnje se brez dolge zgodovine, visoke ravni, kakovosti in rezultatov s smučanjem ne bi mogli tako močno identificirati. Panoga, ki je, daleč nazaj v času, nastala pravzaprav kot posledica dejavnikov človekovega boja za preživetje, je danes mnogo več kot le rekreativen šport. Slednje si upam trditi tudi kot le laični raziskovalec, saj o pomenu smučanja govorijo mnogi zapisi, tako današnji kot tisti, ki so pravzaprav že skoraj zgodovinski.

2.1 ZAČETKI RAZVOJA SMUČANJA

Smučanje ima zelo dolgo zgodovino, še dlje v čas pa sega, tudi z dokazi podprt, osnovni smučarski pripomoček – smuči. Od skromnega pripomočka, ki je v začetku služil kamenodobnim lovcem pri njihovem načinu preživetja, se je v več kot pettisočletni zgodovini povzdignil do predmeta družbeno-ekonomskih razsežnosti (Batagelj, 2009, str. 15).

Dolgo je za domovino smučanja veljala Skandinavija, kasnejše hipoteze pa so se opirale predvsem na predpostavke, da se izvirne dežele smučanja nahajajo predvsem na področju centralnoazijskega Bajkala in Altajskega gorovja. Te hipoteze so nastale na podlagi predpostavk o selitvi najrazličnejših ljudstev proti območjem Azije in Evrope.

Materialni dokazi za predzgodovinski obstoj smuči se delijo na odkritja močvirskih najdb in skalnih poslikav na področju Norveške, Švedske in Finske, kjer jih je bilo najdenih največ. S pomočjo karbonske datacije je kot najstarejši predmet datirana smučka iz Kalvträska na severu Švedske, ki sega približno v leto 3200 pr. n. št. (Burov, 2004, str. 15–22). Med drugim gre tudi za raziskovanje fragmentov smuči iz mezolitika, ki jih datirajo v čas nekje med poznim 7. in 6. tisočletjem pr. n. št. Toda te raziskave se vse do danes še niso povsem vklopile v podajanje enotne nadnacionalne smučarske zgodovine. Za nekaj novih odkritij, ki segajo še dlje v čas, pa zaenkrat še ni znanih znanstvenih dokazov¹ (Batagelj, 2009, str. 9–17).

---

¹ Batagelj navaja vir (Allen, 2007, str. 13, 295), v katerem njegov avtor navaja članek o odkritju najstarejših petroglifov. Kitajska tiskovna konferenca je januarja 2006 sporočila, da so odkrili na območju Altaja petroglife, ki naj bi bili stari 10.000 let, a brez dokazanih znanstvenih preiskav.

Zgodovina razvoja smuči in smučanja je precej pestra in bogata in brez opisovalcev, ki so natančno popisovali smuči in njihov razvoj ter kasneje tudi samo smučanje, danes ne bi imeli tako dobro dokumentirane zgodovine te, predvsem danes, športne discipline.

V svetovnem merilu je bil eden izmed pomembnejših opisovalcev smučanja katoliški škof iz Uppsale v rimskem izgnanstvu, ki je leta 1555 v svojem delu *Historia de gentibus septentrionalibus* (Mehl, 1964, str. 92 v: Batagelj, 2009, str. 17) popisal smučarske spretnosti severnjakov. Tu je pomembno omeniti tudi enega izmed najpomembnejših evropskih piscev, ki je izhajal iz naše dežele, v Vipavi rojenega Žiga Herbersteina. Leta 1549 je izdal vtise s potovanj po Rusiji, ki jih je strnil v delo *Moskovski zapisi* (kasneje so bili večkrat izdani in tudi prevedeni, prvotno so bili napisani v latinščini). Gre za etnografijo Rusije, ki vsebuje izredno natančno znanje o mnogih področjih (gospodarstvo, religija, politika itd.) in hkrati natančen opis smuči in smučanja v ruski guberniji Perm (Hervardi, 2013 in Batagelj, 2009, str. 17–19).

Slovensko smučarsko zgodovino je zelo močno zaznamoval Janez Vajkard Valvasor (1641–1693), ki je v svoji četrti knjigi *Slava Vojvodine Kranjske*, objavljeni leta 1689, opisal bloško smučanje oziroma po njegovo *Čudne hoje po zasneženih hribih*² (Batagelj, 2009, str. 21).

Na Slovenskem o t. i. moderniziranju smučanja oziroma prehajanju smučanja v moderen šport lahko govorimo že v drugi polovici 18. stoletja, čeprav je bistven prestop bolj viden šele od druge polovice 19. stoletja dalje (Batagelj, 2009, str. 61).

Smučanje, kot ga poznamo danes, torej kot športno disciplino, viri uvrščajo v obdobje po drugi svetovni vojni. Po letu 1945, ko so si države že nekoliko gospodarsko opomogle, so se pričela urejanja površin, primernih za izgradnjo smučišč, žičnic, vlečnic in sedežnic³. S smučanjem se je povečalo število smučarjev, s tem pa tudi število smučarskih nesreč. Slednje je privedlo tudi do prvih problemov in reševanj le-teh pri zagotavljanju varnosti na smučiščih (Marušič, 2006, str. 22–23).

2.2 SMUČANJE SKOZI ZGODOVINO VSE DO DANES

V prvem obdobju je smučanje imelo predvsem uporabno vrednost, namenjeno je bilo lažjemu gibanju, lovu, nabiranju drv, selitvam in tudi osvajalskim pohodom. Začetek drugega obdobja, ki ga zaznamuje leto 1888, pa prinaša spremembe. V tem letu je s pohodom na smučeh preko Grenlanda Norvežan Fridtjoft Nansen pripomogel k popolnoma drugačnemu pogledu na smuči in smučanje. Prejšnja osnovna cilja, preživetje in vojaški

---

² Snežne košarice, ki jih vežejo na Kranjskem na noge, železje za noge ob trdem snegu. Kako se vozijo kranjski kmetje prek visokih zasneženih gora. Njihova hitrost in ravnanje na teh voznjah. Na kakšen način zmorejo voziti navzdol z najvišjih gora (del glave XXVII. Poglavlja, prevod Guček, 1989, str. 11).

³ Prva sedežnica pri nas je bila narejena na Krvavcu (Marušič, 2006, str. 22).

osvajalski pohodi pozimi, smučanja je spodrinilo športno smučanje, ki je temeljilo na uživanju v naravi in krepitvi zdravja na svežem zraku. Spremenjeni način življenja pozimi je privedel do priložnostnih ter športno tekmovalnih razlogov, zaradi katerih so se pričele spreminjati tudi same tehnike smučanja ter posledično tudi smučarska oprema (Guček, 2010).

Kot navaja Guček (2010), so razvoju alpskih tehnik smučanja botrovali različni razlogi, kot na primer: raznolikost aktivnosti na smučeh, tehnološki razvoj smučarske opreme, sestava in stanje snežne podlage ter terenske oblike, gradnja naprav za prevoz smučarjev (žičnice), porast kupne moči ter težnja po drugačnosti, kamor spadajo različni slogi in različni načini smučanja.

Razvoj tehnik smučanja vse do današnjega časa in tehnike, ki je danes v uporabi, lahko strnemo v naslednjo razporeditev (Guček, 2010):

- a. **Alpska (lilienfeldska tehnika):** ime izumitelja tehnike smučanja do tega obdobja sicer ni znano, je pa znan prvi pionir navedene tehnike smučanja, Avstrijec Mathias Zdarsky iz obrobja Alp v Lilienfeldu. Okoli leta 1890 je dobil norveške smuči, a ker ni nikoli videl niti slišal, kako se smuča, je dolga leta delal na spremembi dimenzij smuči in stranskega loka, ob čemer je izumil nove kovinske vezi namesto dotedanjih usnjenih stremen (telemark). Po šestih letih truda je objavil smučarski priročnik z naslovom Alpska /lilienfeldska/ smučarska tehnika, ki ga je opremil s fotografijami. Izumil je plužno tehniko s plužnim zavojem, pri kateri je smučal na 180 cm dolgih smučeh z nekoliko poudarjenim stranskim lokom in čevlji, povezanimi s smučko. Sprva je imel veliko nasprotnikov, ki pa so mu po medsebojnih primerjavah smučanja (vsak v svoji tehniki) na koncu morali priznati primernost plužne tehnike.
- b. **Arlberška tehnika:** Hannes Schneider iz St. Antona na Arlbergu je po seznanitvi z lilienfeldsko tehniko in plužnim zavojem vpeljal še plužni lok, pri katerem je v zadnjem delu zavoja prismočal notranjo smučko k zunanji iz plužnega v paralelni položaj. Smučal je na nekoliko daljših smučeh od Zdarskega in nanje privijačil norveške vezi Huitfeld (navedeno ime je ime avtorja, ki je vezi pravzaprav razvil za smučarske skoke). K nam je omenjeno tehniko prinesel Kranjskogorčan Zdravko Zore, ki je po uspešno končanem tečaju in z odliko opravljenem izpitu za učitelja smučanja uspešno vodil prvo stalno smučarsko šolo "Jugoski" v domačem kraju.
- c. **Vrtilna (francoska) tehnika:** francoski tekmovalec Emile Allais je leta 1936 s prijateljem Paulom Gignouxom izdelal nove smučarske vezi "kandahar" ter podal nova razmišljanja o čim hitrejšem smučanju na tekmovalni stezi s čisto paralelno kristanijo⁴. Vse do 50-ih let je ta tehnika imela pomemben vpliv, v navedenem času pa se je pričela razvijati tudi nova tehnika, ki jo navajam spodaj.

---

⁴ Paralelna kristanija: vzporedna drža smuči.

- d. **Tehnika nasprotnega sukanja ramen:** navedena tehnika je bila priznana šele leta 1955, njeno ime pa se je uveljavilo, ker je bil položaj ramen prav nasproten od predhodne vrtilne tehnike (spodnja rama je bila potisnjena nazaj, med zavojem jo je smučar še bolj potiskal nazaj, medtem ko je kolena močno potisnil naprej in k bregu).
- e. **Tehnika neodvisnega dela nog in aerodinamični položaj smučarja:** navedeno tehniko je Georges Joubert z univerze v Grenoblu s sodelavcem Jeanom Vuarnetom po pozornem spremljanju razvoja tekmovalnega smučanja predstavil v več knjigah, bogato opremljenih s slikovnimi in fotografskimi vložki. Tehnika je temeljila na zelo razklenjenih smučeh, upognjenih kolenih, pri katerih so bila stegna skoraj vzporedno s smučmi, naprej prepognjenemu gornjemu delu telesa, rahlo privzdignjeni glavi in naprej uprtim pogledom. Roke so bile iztegnjene pred telo, palice pa so počivale med gornjim delom telesa in stegni, kar je omogočalo velike hitrosti.
- f. **Zarezna tehnika:** izraz za poimenovanje navedene tehnike je uvedel Francoz Georges Joubert, ki je omenjeni izraz zapisal v svoji knjigi *Kako se izpopolniti v smučanju?* iz leta 1966. Za izvedbo zarezne zavojne je morala smučka zarezati v sneg po vsej svoji dolžini. Za to tehniko je bil potreben poudarjen stranski lok z zelo ozkim srednjim delom smučke in širokim prednjim delom ter nekoliko manj širokim od prednjega zadnjim koncem smuč. Francoski proizvajalci so sicer nekoliko povečali stranski lok, a so se bali novosti in pretiravanja, zato je Joubertova pravilna zamisel čakala dolgo let na ponovno obuditev. Tako se je njegova ideja začela množično uresničevati šele po letu 1990.

Danes najboljši alpski tekmovalci in tekmovalke v slalomu in veleslalomu, na ne preveč strmih terenih, uporabljajo odbojno zarezno tehniko, ki je nekoliko posodobljena zarezna tehnika. Smučanje z zarezno tehniko s poudarjenim stranskim lokom pa prav tako postaja vse bolj priljubljena in vsesplošna športna dejavnost.

2.3 SMUČIŠČA IN OPREMA

Zakonom in predpisom, ki opredeljujejo nujno potrebne vsebine glede opremljanja smučišč, tako da so zadoščene vse zahteve glede varnosti, se bom podrobneje posvetil v posebnem poglavju naloge. Na tem mestu bom na kratko opredelil smučarske površine in smučarsko opremo.

Smučišča so urejeni prostori oziroma površine, ki so označene, zavarovane in nadzorovane. Mednje spadajo (Sever in Bedrač, 2006, str. 5):

- smučarske proge različnih težavnih stopenj in različnega nivoja ureditev;

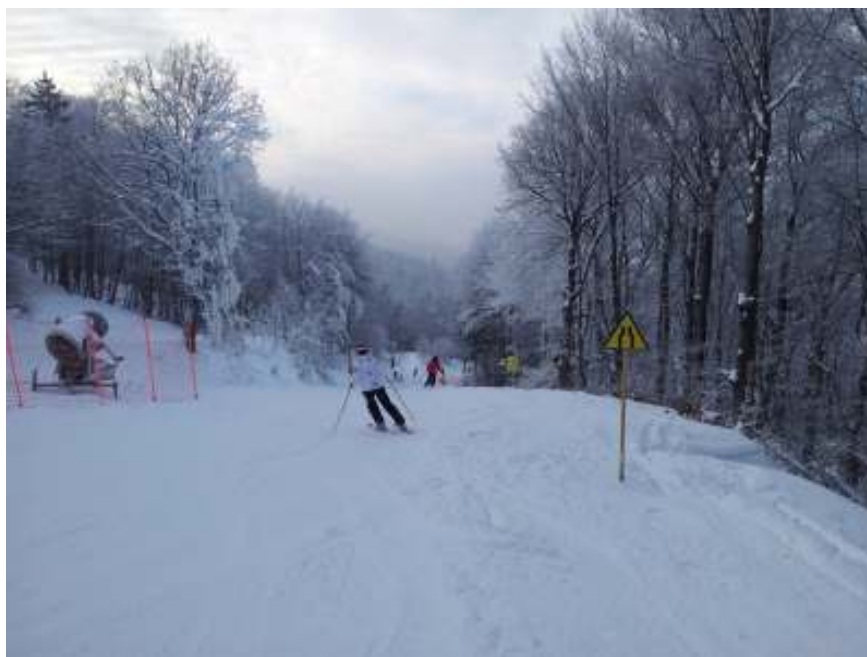
- smučarske poti, ki povezujejo posamezne smučarske proge;
- ostale površine, namenjene drugim športnim aktivnostim ali drugim dejavnostim in
- ostale urejene površine znotraj smučišča.

Smučarske proge so razdeljene po težavnostnih stopnjah. V osnovno razvrstitev je zajet relief ozemlja, strmina ter oblikovanost pobočja, kar smučarske proge deli na (Sever in Bedrač, 2006, str. 6):

- lahke proge, katere prečni in vzdolžni nagib ne sme presegati 25 %, z izjemo krajših odsekov na odprtem terenu;
- srednje težke proge, kjer prečni in vzdolžni nagib ne sme presegati 40 %, prav tako z izjemo krajših odsekov na odprtem terenu;
- težke proge, ki presegajo maksimalne vrednosti srednje težkih prog.

Pomembno vlogo pri smučiščih igra tudi rob smučišča oziroma t. i. navidezna črta, ki ločuje organiziran prostor od okolice. Rob smučišča je določen z naravnimi danostmi, kot je na primer gozdna meja, robom namenske površinske obdelave (preparacije snega) ali z drogovi, količki in drugimi sredstvi.

Slika 1: Znak oziroma označba za zoženje poti na smučišču Mariborsko Pohorje

Vir: Osebni arhiv, (2013).

Z varnostjo in udobnostjo smučanja na smučiščih pa sta povezani tudi kapaciteta smučišča in prepustnost smučarskih prog. Medtem ko kapaciteta določa največje pričakovano število smučarjev in je osnova za določitev potrebnega števila nadzornikov in

reševalcev na smučiščih, je prepustnost smučarske proge pripomoček pri načrtovanju usklajenega razvoja smučarskega sistema. Omenjeni smučarski sistem temelji na zahtevi usklajenosti in prepustnosti smučarskih prog ter kapaciteti pripadajočih žičniških naprav (Sever in Bedrač, 2006, str. 10–14).

2.3.1 OPREMA SMUČIŠČ

Glede na tematiko in vrsto naloge bo pozornost posvečena zaščitni opremi smučišč. Slednja uporabnike ščiti pred morebitnimi posledicami, ki jih prinašajo nesreče na smučiščih. Varnostna in zaščitna oprema smučišč, namenjena za rekreacijsko in turistično smučanje, se razlikuje od tiste, ki je namenjena tekmovalnim progam. Po mednarodnih priporočilih pa med zaščitna sredstva, namenjena zavarovanju smučišč, spadajo (Sever in Bedrač, 2006, str. 37–51):

- varovalne mreže,
- pregrajevalne oziroma označevalne mreže,
- napihljive blazine,
- penasto-gumijaste blazine,
- mreže za zavarovanje padcev in trikotne mreže.

Varovalne mreže: poznamo t. i. A in B mreže. A mreže so fiksne in visoke mreže s čim manjšimi okenci, ki so trajno nameščene na določenem izjemno nevarnem delu smučišča (ob jamah, prepadih itd.). B mreže pa so prenosljive mreže, ki se uporabljajo za zaščito oziroma zavarovanje nevarnih mest, kjer fiksnih mrež ni mogoče namestiti zaradi terenskih ali drugih razlogov. Uporabljajo se tudi tam, kjer namestitev fiksnih mrež ne bi bistveno prispevala k varnosti. Slednje se tako najpogosteje uporabljajo pri tekmovalnem smučanju, saj se lahko prenašajo s proge na progo.

Pregrajevalne mreže: namenjene so razdelitvi, označitvi smučišča ali dela smučišča, ne pa zavarovanju smučarjev. Namestijo se na snemljive pregrajevalne količke, lahko pa so tudi stalno postavljene. Snemljivi pregrajevalni količki so različnih velikosti (od 170 do 250 cm) ter opremljeni z obročki različnih oblik in materialov, na katere se pritrdi mreža. Poleg mrež pa lahko funkcijo pregrajevanja opravljajo tudi raznobarvni trakovi in vrvi, ki se pritrdijo na količke.

Napihljive blazine: praviloma se uporabljajo samo za tekmovalne smučarske namene in poznamo:

- napihljive blazine za ciljni prostor,
- napihljive blazine za smučarske proge in
- multydensity blazine.

Napihljive blazine za ciljni prostor se uporabljajo predvsem kot zaščitno sredstvo pri tekmovanjih, saj trenutno predstavljajo najboljši način ublažitve sunka pri padcu smučarja. Napihljive blazine za smučarske proge se prav tako uporabljajo predvsem na tekmovanjih, in sicer za zaščito TV stolpov, stebrov žičniških naprav in podobno. Praviloma jih postavljajo skupaj z B mrežami. Princip delovanja je sicer enak kot pri napihljivih blazinah za ciljni prostor, le da je ta model prilagojen zaradi svoje višine dveh metrov. Multydensity blazine oziroma zelo stisljive blazine zagotavljajo visoko absorpcijo energije. Njihova absorpcija je primerljiva z absorpcijo zračnih blazin, zato so te blazine primerne za zaščito nevarnih ovir na smučiščih in na predelih, kjer je naletna hitrost praviloma visoka.

Penasto-gumijaste blazine: izdelane so iz najboljših materialov, saj so posebej oblikovane, da dobro absorbirajo nalete in so hkrati odporne proti vodi in vrezninam. Uporabljajo se predvsem za zaščito dreves, kovinskih drogov, naprav za dodatno zasneževanje, žičniških naprav ali drugih nepremičnih ovir na smučiščih.

Mreže za zavarovanje pred padcem: gre za ročno pletene in narejene mreže iz zelo odpornega polietilenskega materiala, ki se nameščajo na vstopih in izstopih na sedežnice ter preprečujejo, da bi smučar ob neuspeli namestitvi na sedež sedežnice ali izstopu iz nje omahnil v globino.

Trikotne mreže: ročno pletene mreže oranžne barve so narejene iz zelo odpornega polietilenskega materiala in se nameščajo pod stebri žičniških naprav ali podobnimi vertikalnimi ovirami na smučišču in tako preprečijo nalet smučarja. Peto stebra žičniške naprave pa je potrebno ob uporabi trikotne mreže dodatno zavarovati še z ustrezno blazino.

2.4 TURIZEM IN SMUČANJE

Turizem je ena izmed najhitreje rastočih panog, tako v svetu kot pri nas. Čeprav je v preteklih letih zaradi recesije turizem nekoliko upadel, pa se ponovno kažejo trendi rasti in turizem lahko ponovno uvrstimo med generatorje gospodarskega razvoja.

Ker so turisti vse zahtevnejši, je pomembno, da je ponudba obsežnejša in bogatejša. Z gotovostjo lahko dandanes o prepoznavni in uspešni destinaciji govorimo takrat, ko ima v ponudbi čisto okolje, naravne danosti, lokalne kulturne posebnosti ter obenem dostopnost, urejeno infrastrukturo, športne rekreacijske dejavnosti in namestitvene zmogljivosti in vse to na čim višji ravni.

Naloga na področje turizma na smučišču Mariborsko Pohorje sicer ne bo posegala, vendar menim, da je za lažje razumevanje nekaterih dejavnikov in predstavitev obravnavanega okolja pomembno, da na kratko opredelim vsaj, kaj pravzaprav pomeni turistična destinacija in kakšne vrste poznamo.

Konečnikova (2007, str. 116) v svojem delu opredeljuje enega izmed najpogosteje uporabljenih opredelitev turistične destinacije, ki navaja, da gre za geografski prostor, ki ga turist izbere kot potovalni cilj. Ob tem poudarja, da je mogoče le-tega enačiti tako s kontinentom kot z regijo, mestom ali celo manjšo geografsko enoto, kot je na primer ulica v mestu.

Jančič (v: Konečnik, 2007, str. 116) pa v nadaljevanju opredeljuje, da turistična destinacija ni le geografski prostor, temveč njegova nadgradnja z različnimi privlačnostmi, ki jih lahko ponudi. Poudariti pa je treba tudi pomembnost zagotavljanja njenega trajnostnega razvoja z dobrim upravljanjem posameznih značilnosti v obliki strateških enot. V delu Konečnikove (2007, str. 116) je zaslediti tudi trditev, da turistična destinacija predstavlja anagram raznolikih deležnikov. Omenjeni deležniki so razdeljeni v šest skupin, in sicer: lokalni prebivalci, turisti, javni sektor in vlada, destinacijski organizatorji, turistični sektor in ostale skupine, med katere lahko štejemo izobraževalne ali kulturne organizacije. Za posamezne deležnike pa je pomembno predvsem to, da ustvarijo dinamične odnose, ki jih ne privedejo do konkuriranja, temveč do medsebojnega sodelovanja, ki omogoča trajen razvoj in dolgoročno uspešnost.

Konečnikova na turistično destinacijo gleda tudi kot na kompleksno entiteto, ki je sestavljena iz različnih izdelkov, storitev in doživetij. Sicer je v literaturi moč najti različne definicije oziroma opise, kaj je turistična destinacija, toda vse imajo neke skupne dejavnike oz., če jim lahko rečem, sestavine, iz katerih je sestavljena. Tako tudi v obravnavanem viru (Trženje v turizmu) avtorica (Konečnik, 2007, str. 116–117) opredeljuje, da je turistična destinacija vodena s strani večjega števila interesnih skupin (kot so turistični sektor, javni sektor in vlade, različne organizacije, lokalni prebivalci) ter opazovana z različnih zornih kotov (turistov, lokalnih prebivalcev, menedžmenta destinacije).

Glede na vrsto turističnih destinacij večino lahko razdelimo kar glede na osnovne kriterije privlačnosti, ki se razdeljujejo na: urbane destinacije, ki jih turisti obiskujejo zaradi poslovnih, političnih, izobraževalnih ali zdravstvenih namenov; morske destinacije, ki so najbolj obiskane med letnimi počitnicami; gorske destinacije (med katere spada tudi obravnavano smučišče Mariborsko Pohorje), ki privabljajo turiste pozimi (npr. s smučanjem) ter med letom z naravnimi privlačnostmi (kolesarjenje, pohodništvo ali morebitni vodni športi zaradi gorskih jezer); podeželske destinacije z izkušanjem življenja na podeželju; avtentične destinacije, namenjene avanturistom, ki radi spoznavajo manj razvite in masovno manj obiskane dežele, ter edinstvene eksotične destinacije, ki si jih večina privošči le enkrat v življenju. Turistične destinacije delimo tudi glede na kriterij velikosti obiskanega območja, in sicer na mikro destinacije (na primer regije, države, mesta znotraj države) in makro destinacije (omeniti je treba, da lahko le-te vsebujejo tudi več mikro destinacij). Konečnikova podrobno opiše naveden kriterij: o Evropi lahko govorimo kot o makro destinaciji, o njenih posameznih državah pa kot o mikro destinaciji, prav tako pa lahko o posamezni državi (npr. Sloveniji) govorimo kot o makro destinaciji, o

njenih regijah (npr. Štajerska, Gorenjska) pa kot o mikro destinacijah (Konečnik, 2007, str. 119).

Destinacije so lahko opredeljene tudi kot proizvod, vendar naveden kriterij za raziskavo naloge ni pomemben. (Opomba: omenim naj le, da gre pri opredelitvi destinacije kot proizvoda na primer za zabavišni park, kot je npr. nam najbližji Gardaland.)

3 VARNOST NA SLOVENSКИH SMUČIŠČIH

Smučanje je disciplina, ki je v Sloveniji zelo priljubljena, vendar so naša smučišča glede na razmere v tujini manjša, prav tako ni medsebojno povezanih smučarskih sistemov, ki bi omogočali neposreden premik smučarja iz enega centra v drugega. Pritisk na posamezna smučišča je tako večji, kar privede do povečanja tveganja glede varnosti.

Število nesreč na smučiščih iz leta v leto narašča, najpogostejši vzroki pa so nepazljivost, nespretna vožnja, slaba telesna pripravljenost, neprilagojena hitrost smučanja, smučanje zunaj urejenih prog in drugi vzroki. Raziskave so pokazale, da se večina nesreč, in sicer kar okrog 90 %, zgodi na smučarskih progah, ostale pa na vstopnih ali izstopnih mestih. Kako poskrbeti za varnost, ni le odgovornost upravljavcev smučišč, temveč tudi smučarjev samih, ki lahko za svojo varnost in varnost drugih največ naredijo z samoodgovornim ravnanjem. Sicer lahko zavedanje smučarja o svoji odgovornosti prepreči mnoge nevarnosti, vendar so razmere razvijajočega se smučanja že pred časom zahtevale ustrezna pravila in kasneje tudi zakonsko ureditev.

Prva temeljna pravila dobrega in varnega obnašanja na snegu izhajajo iz leta 1967, t. i. 10 mednarodnih pravil FIS, ki smo jih v Sloveniji leta 1970 sprva vključili v besedila občinskih odlokov o redu in varnosti na smučiščih. Leta 1977 pa je iz navedenih pravil nastal tudi prvi slovenski smučarski zakon o varnosti na javnih smučiščih (Marušič, 2006, str. 13–14).

Mednarodna vedenjska pravila FIS so skupek 10 pravil (glej prilogo št. 3), ki jih morajo smučarji ob smučanju za svojo varnost in varnost drugih nujno upoštevati. Gre za pravila, katerih razvoj sega že v leto 1908, ko so se o njih šele pričeli dogovarjati. Pred koncem leta 1910 so bila pravila že določena⁵ (FIS, 2013).

---

⁵ Kot zanimivost naj omenim, da so bili v istem letu sprejeti tudi prvi mednarodni predpisi za smučarska tekmovanja (FIS, 2013).

Slika 2: Znak 10-ih mednarodnih FIS pravil

Vir: FIS, (2013).

Kot navaja Marušič (2006, str. 65), je Slovenska zakonska ureditev varnosti na smučiščih zaokrožena, razen manjkajočega podzakonskega akta o reševanju in prvi pomoči na smučišču⁶. Na tem mestu je treba dodati, da se je zakonska ureditev od te navedbe do danes še spreminjala, dodanih je bilo nekaj novih pravilnikov, nekaj pa je bilo preoblikovanih.

3.1 PРАВNA UREDITEV VARNOSTI NA SMUČIŠČIH

Pravna ureditev na področju varnosti na smučiščih zajema kar nekaj pravilnikov, temeljni predpis pa predstavlja Zakon o varnostih na smučiščih (ZVSmuč-UPB1, Ur. l. RS, št. 110/2002, 3/2006, 17/2008 (52/2008 popr.), ki ureja "temeljna pravila za uporabo smučišča in za zagotavljanje varnosti na smučišču, pogoje, pod katerimi se lahko opravlja organizirano poučevanja smučanja, ter pogoje, ki jim morajo ustrezati površine, namenjene za smučanje z uporabo smuči ali smučem podobnih športnih rekvizitov."

Zakon o varnosti na smučiščih (v nadaljevanju ZVSmuč) je zamenjal predhodni zakon ZVJS. Sprejet je bil v letu 2002, veljati je začel 1. decembra 2003. ZVSsmuč dopolnjuje predhodni zakon, navaja načelo smučarjeve samoodgovornosti ter uvaja nove ukrepe v primeru nediscipliniranosti smučarjev, kot je na primer odvzem vozovnice ali različne globe (Marušič, 2006, str. 37–38).

Zadnja posodobitev oziroma dopolnitev zakona je bila sprejeta v letu 2008, z Zakonom o spremembah in dopolnitvah ZVSmuč (Ur. l. RS, št. 17/08), predvsem zaradi naslednjih glavnih razlogov:

- nadzornikov: sprememb pri njihovem pooblastilu;
- inšpekcijskega nadzora: ker se dosledno izvajanje določb ZVSmuč lahko zagotovi predvsem z učinkovitim nadzorom nad delom in izvajanjem nalog nadzornikov in

---

⁶ Pravilnik, ki bo urejal to področje, je trenutno v medresorskem usklajevanju. Gl. op. Št. 7.

upravljalcev smučišč, so se te naloge razdelile med pristojne inšpekcijske službe (Prometni inšpektorat in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve);

- samoodgovornega smučanja in upoštevanja mednarodnih vedenjskih FIS pravil: poudarek na temeljnih pravilih, izdanih pri mednarodni smučarski zvezi, ki veljajo tudi v Sloveniji, je še večji. Smučarji lahko za svojo varnost največ naredijo ravno sami, zato je poglobitni namen smučarske stroke in zakonodajalca vzgajanje samoodgovornega smučanja. Vsakršno kršitev temeljni vedenjskih pravil je potrebno preprečiti z odvzemom smučarke vozovnice ali v hujših primerih kršitelje tudi ustrezno kaznovati.

Poleg ZVSmuč, veljajo na tem področju še naslednji podzakonski predpisi:

- Pravilnik o reševalni službi in o službi prve pomoči na smučiščih (Ur. l. RS, št. 1/1979 in novele)⁷;
- Pravilnik o obrazcu vloge za podelitev pooblastila, obrazcu službene izkaznice ter oznakah nadzornika smučišča (Ur. l. RS, št. 72/2010);
- Pravilnik o potrdilu o odvzemu smučarske vozovnice (Ur. l. RS, št. 32/2009);
- Pravilnik o programu in načinu opravljanja preizkusa usposobljenosti nadzornikov smučišč in o primernem teoretičnem ter praktičnem znanju smučanja (Ur. l. RS, št. 109/2008);
- Pravilnik o programu primerne teoretičnega in praktičnega znanja smučanja za inšpektorje (Ur. l. RS, št. 14/2009);
- Pravilnik o tehničnih zahtevah za obratovanje smučišč (Ur. l. RS, št. 116/2008);
- Pravilnik o zapisniku o ogledu kraja nesreče na smučišču (Ur. l. RS, št. 90/2008);
- Pravilnik o znakih in označbah na smučišču (Ur. l. RS, št. 116/2008).

3.2 MEHANIZMI ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI NA SMUČIŠČIH

Tako imenovane mehanizme oziroma organe, ki zagotavljajo varnost na smučiščih, predstavljajo: Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za promet, Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve, Prometni inšpektorat Republike Slovenije – Inšpekcija za železniški promet, žičniške naprave in smučišča, Policija in nadzorniki na smučišču, ki bodo podrobno predstavljeni v posebnem poglavju.

Ministrstvo za notranje zadeve: se na sistemski ravni ukvarja z notranjimi zadevami, med katere spadajo mnoga področja, povezana z delovanjem društev, političnih strank in ustanov, politike na področju državljanstva (prav tako migracije in integracije

---

⁷ Na podlagi 29. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti na smučiščih – ZVSmuč-B (Uradni list RS, št. 17/08) se ta pravilnik, v kolikor ni v nasprotju s tem zakonom, uporablja do uveljavitve novega pravilnika. Novi pravilnik (Pravilnik o izvajanju nujne medicinske pomoči na smučišču) je trenutno v fazi medresorskega usklajevanja. Na direktoratu za Zdravstveno varstvo so pojasnili, da je usklajevanje že zaključeno z žičničarji in upravljalci smučišč, pravni pregled s strani službe za zakonodajo pa še ni potrjen.

priseljencev). Sistemske naloge s področja policije in drugih subjektov nacionalne varnosti (zasebno varovanje, detektivska dejavnost, občinsko redarstvo) ter področje varnosti na smučiščih so prav tako v njihovi pristojnosti oziroma ministra, pristojnega za notranje zadeve (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

Minister, pristojen za notranje zadeve, v sodelovanju z nacionalno panožno športno zvezo predpiše program za primerno teoretično in praktično znanje smučanja ter preizkus usposobljenosti za nadzornika smučišča, ki ga izvaja organizacija izbrana na podlagi javnega razpisa, prav tako s strani ministra. Predpiše tudi obrazec vloge za podelitev pooblastila⁸, obrazec službene izkaznice za nadzornika na smučišču ter oznake nadzornikov.

Ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, vodi evidenco nadzornikov, ki mora vsebovati naslednje podatke:

- osebno ime;
- EMŠO;
- datum in kraj rojstva;
- stalno in začasno prebivališče;
- državljanstvo;
- podatke o izobrazbi;
- podatke o znanju smučanja;
- podatke o opravljenem preizkusu usposobljenosti;
- podatke o udeležbi na usposabljanjih po 23. členu tega zakona ter
- datum izdaje in številko pooblastila (ZVSmuč, 23. člen).

Ministrstvo za promet: pristojno je za izdajanje dovoljenj o obratovanju smučišč, seveda, če so izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakon (ZVSmuč, 6. člen). Prav tako, na predlog nacionalne panožne športne zveze, predpisuje tehnične pogoje za obratovanje smučišč in zaščitna sredstva (ZVSmuč, 5. člen). Na predlog pristojne nacionalne panožne športne zveze minister, pristojen za promet, predpiše obveznosti, ki se nanašajo na vrsto in obliko opozorilnih in obvestilnih znakov, znakov za prepoved in znakov za obveznost (ZVSmuč, 10. člen). Njegove pristojnosti se nanašajo tudi na nesreče na smučiščih, saj je on tisti, ki predpisuje obliko zapisnika o ogledu nesreče. Predlog o tem poda nacionalna panožna športna zveza (ZVSmuč, 29. člen).

Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve: izvaja inšpekcijski nadzor na področju notranjih zadev, v določenih primerih pa vodi tudi prekrškovni postopek. Naloge prekrškovnega organa opravlja v primeru kršitev, med drugim tudi po ZVSmuč. Tako po uradni dolžnosti kot pooblaščen oseba prekrškovnega organa v okviru inšpekcijskega nadzora, inšpektorji ugotavljajo kršitve (s predpisi določene kot prekršek) in po uradni

---

⁸ Pooblastilo lahko Ministrstvo za notranje zadeve, nadzorniku pod določenimi pogoji tudi odvzame (glej poglavje 3.3).

dolžnosti izrekajo opozorila in izdajajo plačilne naloge ter odločbe (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

Inšpektor tako lahko začasno prepove obratovanje posamezne smučarske proge, ob neposredni nevarnosti za življenje ali nevarnosti za varnost ljudi vse do prenehanja nevarnosti (ZVSmuč, 21. člen). Zaradi opravljanja svojih nalog inšpektorat vodi evidenco o nesrečah na smučiščih, ki morajo biti v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Navedena evidenca mora vsebovati naslednje podatke:

- podatke o udeležencu: ime in priimek, rojstni datum in kraj rojstva ter naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo;
- datum nesreče;
- škodo;
- zapisnik o ogledu nesreče.

Inšpektorat Republike Slovenije za promet, energetiko in prostor: po določbi 14. člena Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Ur. l. RS, št. 17/2012) področja dela Prometnega inšpektorata Republike Slovenije prevzema Inšpektorat Republike Slovenije za promet, energetiko in prostor (v nadaljevanju IRSPEP).

Inšpektorji s področja Inšpekcije za železniški promet, žičniške naprave in smučišča, IRSPEP nadzorujejo:

- stanje žičniških naprav ter sposobnost za varno obratovanje in neoviran prevoz;
- obratovanje in vzdrževanje žičniških naprav;
- pogoje obratovanja žičniških naprav;
- uporabo tehničnih predpisov, normativov in standardov pri izvajanju del in uporabi materialov pri gradnji, rekonstrukciji in vzdrževanju žičniških naprav;
- upravljavce smučišč;
- izvajanje ukrepov, določenih v dovoljenju za obratovanje smučišča;
- izvajanje nadzora nad vodenjem evidenc in poročanjem upravljavcev smučišč;
- podajanje predlogov za odvzem dovoljenj za obratovanje;
- nadzorujejo izvajanje določb ZVSmuč;
- nadzorujejo delo nadzornikov in upravljavcev smučišč;
- ukrepajo v okviru pooblastil ZVSmuč-ja in
- opravljajo druge naloge, določene s ZVSmuč (IRESPEP, 2013; ZVSmuč, 20. člen).

Po ZVSmuč so za nadzor žičniških naprav in smučišč sicer še vedno navedeni inšpektorji Prometnega inšpektorata Republike Slovenije, saj zadnja sprememba zakona izhaja iz leta 2008, določba o spremembi prevzema tega področja dela s strani IRSPEP pa izhaja iz leta 2012. Zgoraj so sicer navedena področja nadzora inšpektorata, nekoliko bolj podrobno poročilo o njihovem delu pa je navedeno tudi v enem izmed členov ZVSmuč.

Inšpektor, pristojen za nadzor varnosti na smučiščih, mora imeti univerzitetno ali visoko strokovno izobrazbo in pet let delovnih izkušenj, opravljen izpit za inšpektorja ter primerno znanje smučanja. Vendar pa je za inšpektorja lahko imenovana tudi oseba, ki nima strokovnega izpita za inšpektorja ali ne izpolnjuje predpisanih pogojev glede izobrazbe, če v enem letu opravi strokovni izpit za inšpektorja ali pridobi predpisano izobrazbo v treh letih imenovanja (ZVSmuč, 20. člen).

Policija: na spletni strani policije je navedeno, da ima policija kot strokovna služba pooblastila, ki se nanašajo na ugotavljanje kršitev reda na smučiščih zaradi vožnje pod vplivom alkohola (ki je v izključni pristojnosti policista), ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog ali psihoaktivnih zdravil v organizmu s posebnimi napravami in sredstvi in obravnavanje nesreč na smučišču, v katerih se je nekdo hudo telesno poškodoval ali umrl (Policija, 2013 in ZVSmuč, 24. člen, 7. odstavek).

Pri ugotovitvi alkoholiziranosti oziroma ugotovitvi, da ima smučar v organizmu več alkohola, kot ga določa zakon, ali v primeru, ko smučar odkloni preizkus oziroma zapisnika ne podpiše, mu lahko policist:

- prepove nadaljnje smučanje in odvzame smučarsko vozovnico brez povračila;
- prepove nadaljnje smučanje in obvesti upravljavca smučišča, ki prekliče veljavnost vozovnice in zagotovi prepoved nakupa nove za ta dan;
- izreče globo ali
- smučarju zagotovi povratek v dolino, če vozovnica to omogoča (Policija, 2013).

Prav tako policisti na smučiščih opravljajo splošne naloge varovanja življenja in premoženja ljudi. Dolžni so priti na kraj nesreče, v kateri je prišlo do hude telesne poškodbe ali smrti, opraviti morajo ogled in v skladu s predpisi o kazenskem postopku o njej tudi napisati zapisnik. Izvod le-tega morajo poslati pristojnemu tožilcu ter inšpekciji, pristojni za nadzor varnosti na smučiščih (ZVSmuč, 30. člen).

Nadzorniki na smučišču: gre za osebe, ki opravljajo naloge za vzdrževanje reda in skrbijo za varnost smučarjev. So individualni nosilci javnega pooblastila o izvajanju določenih nalog na smučišču. O dolžnostih, nalogah in pooblastilih nadzornikov več v naslednjem podpoglavju.

3.3 NADZORNIKI NA SMUČIŠČIH

Delo nadzornika lahko opravlja oseba, ki pridobi pooblastilo ministra, pristojnega za notranje zadeve, njegove dolžnosti pa so določene z ZVSmuč. Pogoji, ki jih določuje 23. člen ZVSmuč, so naslednji:

- da je star najmanj 18 let;
- da ima državljanstvo Republike Slovenije ali druge države Evropske unije;
- da je poslovno in splošno zdravstveno sposoben;
- da ima pridobljeno najmanj IV. stopnjo izobrazbe;
- da ima primerno teoretično in praktično znanje smučanja;
- da je opravil preizkus usposobljenosti za nadzornika smučičšč;
- da aktivno obvlada slovenski jezik;
- da ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja.

Kot je že bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, je nadzornik oseba, ki na smučičšču (urejenem, označenem, zavarovanem in nadzorovanem smučarskem prostoru) opravlja naloge vzdrževanja reda in skrbi za varnost na smučičšču. Zagotavljajo varnost, spoštovanje reda na smučičšču ter skrbijo za ravnanje smučarjev in drugih oseb na smučičšču. Število nadzornikov je odvisno od potreb posameznega smučičšča. Njihovo ustrezno število⁹ mora zagotoviti upravljavec smučičšča (ZVSmuč, 22. člen; ZVSmuč, 23. člen).

Pri opravljanju nalog na smučičšču mora nadzornik na sebi imeti predpisane vidne oznake in službeno izkaznico. Najmanj vsaka štiri leta se morajo nadzorniki udeležiti usposabljanja pri organizaciji, ki jo na podlagi javnega razpisa izbere minister za notranje zadeve. Pooblastilo pa se lahko nadzorniku tudi odvzame, in sicer v primeru, ko ne izpolnjuje več pogojev za njegovo pridobitev; če poda pisno izjavo, da ne želi več opravljati nalog nadzornika; če se mu izreče varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica; če svojih pooblastil ne izvaja zakonito ter v primeru, če se ne usposablja skladno z zakonskimi zahtevami (ZVSmuč, 22. člen; ZVSmuč, 23. člen).

Dolžnosti nadzornika na smučičšču, pri katerih je le-ta samostojen in neodvisen, ureja ZVSmuč, navedene so v njegovem 27. členu in zajemajo:

- urejanje gibanja oseb ob prihodu in izstopu na smučičšče ter njihovo gibanje do vstopnega območja žičniške naprave;

---

⁹ Na smučičšču z zmogljivostjo do 300 smučarjev mora upravljavec smučičšča zagotoviti vsaj enega nadzornika, medtem ko sta na smučičšču z zmogljivostjo do 1000 smučarjev potrebna dva. Za vsakih nadaljnjih 1500 smučarjev pa je treba poskrbeti za najmanj enega dodatnega nadzornika (ZVSmuč, 17. člen).

- opozarjanje, dajanje navodil in odredb smučarjem in drugim osebam;
- ugotavljanje identitete smučarjev in drugih oseb zaradi izvajanja svojih nalog iz svojih pristojnosti;
- če se smučar ali druga oseba na smučišču do nadzornika nedostojno vede, ne upošteva odrejenega zakonitega uspeha ali odredbe ali odkloni posredovanje osebnih podatkov, lahko nadzornik zahteva posredovanje policije;
- obvesti policijo, če sumi, da je smučar pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ter psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v telesu;
- ob neupoštevanju mednarodnih pravil FIS-a, opozorilnih in obvestilnih znakov, znakov za prepoved in obveznosti, kršitev njegovih navodil in opozoril, spravljanju drugih smučarjev v nevarnost, neizpolnjevanju dolžnosti ter prepovedi, nadzornik ugotavlja kršitve iz 24. člena ZVSmuč in ustrezno ukrepa;
- pri pristojnem prekrškovnem organu vlaga pisne predloge za uvedbo postopka, ki ga je odredil;
- opravlja varnostni pregled smučišča in opozarja upravljavca smučišča o morebitni neurejenosti, pomanjkljivosti opremljenosti smučišča in na nevarna mesta na smučišču ter mu predlaga ukrepe za odpravo pomanjkljivosti. O tem prav tako takoj obvesti pristojno inšpekcijsko službo;
- sodeluje s pristojno inšpekcijsko službo, policijo ter s službo za reševanje pri zagotavljanju reda in varnosti na smučišču;
- vodi evidenco, o izrečenih opozorilih in predlogih, ki jih je izrekel upravljavcu smučišča. Po koncu smučarske sezone evidenco posreduje Inšpekciji za železniški promet, žičniške naprave in smučišča (po starem, še vedno navedeno v ZVSmuč, Prometnemu inšpektoratu RS);
- upravljavcu dnevno sporoča podatke o izrečenih ukrepih smučarjem ter o razlogih o morebitnem odvzemu smučarske vozovnice.

Posebna pooblastila nadzornika na smučišču, ki jih ZVSmuč ureja v 28. členu, nadzorniku dovoljujejo, da ima v določenih primerih pravico smučarju prepovedati smučanje in mu odvzeti vozovnico. O tem mora obvestiti upravljavca smučišča, ki veljavnost vozovnice prekliče in smučarju za tisti dan onemogoči nakup nove. Seveda pa mu mora omogočiti vrnitev v dolino, če vozovnica to omogoča. Nadzornik lahko smučarsko vozovnico odvzame in smučarju prepove smučanje v naslednjih primerih:

- ko se smučar zadržuje na zoženih in nepreglednih delih smučarske proge;
- če smuča v času, ko je del smučišča ali samo smučišče zaprto;
- kadar smuča zunaj prog, po neurejenem smučarskem prostoru ali vplivnem območju proge;
- če izvaja skoke na smučarski prog, razen na delih, kjer je to dovoljeno;
- če smuča po vlečni poti vlečnice in če smuča tako, da ogroža varnost potnikov na vlečnici;
- če vodi pse ali druge živali po smučarski prog;
- v primeru, ko nadzorniku ne da osebnih podatkov in je priča ali udeleženec v nesreči ter kadar sam prekrši določbe ZVSmuč;

- kadar ogroža druge smučarje;
- če prehiteva od zgoraj ali spodaj, z leve ali desne, tako da nima zadostne razdalje in smučarju, ki ga prehiteva, ne dopušča dovolj prostora za smučanje;
- v primeru, da je mlajši od 14-ih let in ne uporablja smučarske čelade;
- kadar se pri prečkanju smučarske proge, vstopu na smučarsko progo, pri ustavitvi ali pri ponovnem vključevanju v smuko ne prepriča, če lahko to stori brez nevarnosti zase ali za druge smučarje;
- v primeru, da za vzpenjanje, ustavljanje in zadrževanje ne uporablja le roba smučarske proge;
- kadar ne smuča na varni razdalji od teptalnika snega;
- če ob padcu, v primeru ko ne potrebuje reševalca na smučišču, čim prej ne zapusti mesta padca in se ne umakne ob rob smučišča;
- v primeru, ko smučarske ali druge opreme, takrat ko je ne uporablja, ne pušča na mestu, ki ga je določil upravljavec;
- kadar ne smuča s popolno in brezhibno opremo in
- kadar pri nesreči na smučišču ne pomaga.

Dolžnosti nadzornika v primeru nesreče v ZVSmuč določa 29. člen, ki mu določa, da:

- mora v primeru obvestila o nesreči priti na kraj le-te ter v primeru, ko ni nastala huda poškodba ali smrt, opraviti ogled in o njem napisati zapisnik s skico in fotografijo;
- napisati zapisnik o ogledu kraja nesreče na smučišču na predpisanem obrazcu, ki je določen s Pravilnikom o zapisniku in kraju nesreče na smučišču (Ur. l. RS, št. 90/08). Pri izpolnjevanju mora upoštevati navodila za izpolnjevanje, ki npr. predpisujejo, da se rubrike smiselno izpolnijo z opisovanjem zadev oziroma obkroževanjem, kjer je podana ta možnost;
- mora v primeru hude telesne poškodbe ali smrti takoj zagotoviti prvo pomoč, poklicati reševalce, zavarovati in označiti kraj nesreče, zavarovati sledi ter o nesreči obvestiti upravljavca in policijo;
- je dolžan policistom pomagati pri ogledu kraja nesreče ter pridobiti podatke od udeležencev, očitidcev nesreče (ti so nadzorniku podatke dolžni posredovati);
- mora v primeru, ko je bil kdo poškodovan ali je umrl, poskrbeti, da so najbližji sorodniki o nesreči obveščeni. Prav tako mora poskrbeti za opremo in morebitno drugo premoženje poškodovanega, ga izročiti lastniku ali drugi osebi, o čemer mora izdati potrdilo, s katerim se potrdi prejem izročениh predmetov;
- lahko v primeru, ko nadzornik pomaga pri ogledu nesreče, do konca ogleda odredi ograditev dela smučišča, kjer se je nesreča zgodila ali predlaga prekinitev obratovanja posamezne smučarske proge.

Peti odstavek 35. člena ZVSmuč nadzorniku nalaga odgovornosti, ki se lahko kaznujejo z globo od 200 € do 1200 €, če ta:

- nima oznak in službene izkaznice;

- ne izvaja nalog, dolžnosti in pooblastil navedenih v 27., 28., 29. in 30. členu ZVSmuč;
- ne opravi ogleda kraja nesreče in o tem ne sestavi zapisnika;
- ne vodi evidence izrečenih opozoril in predlogov, ki so izrečeni upravljavcu smučišča ter je ob koncu smučarske sezone ne posreduje Inšpekciji za železniški promet, žičniške naprave in smučišča (po starem, še vedno navedeno v ZVSmuč, Prometnemu inšpektoratu RS).

Slika 3: Nesreča na smučišču Mariborsko Pohorje

Vir: Osebni arhiv, (2013).

Nadzornik na smučišču ima pravico in obenem dolžnost vlaganja pisnih predlogov za uvedbo postopka pri pristojnem prekrškovnem organu v skladu z zakonom, ki ureja prekrške.¹⁰ Predlog nadzornik vloži pri pristojnem prekrškovnem organu, v tem primeru IRSPEP (po starem, še vedno navedeno v ZVSmuč, Prometnemu inšpektoratu RS) ter Inšpektoratu RS za notranje zadeve. Predlog mora vložiti takoj oziroma najkasneje 8 dni po storjenem prekršku. Priloži lahko fotografijo kraja prekrška, nujni podatki, ki jih mora predlog za uvedbo postopka vsebovati, pa so naslednji:

- podatke o kršitelju prekrška (osebno ime, EMŠO, če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke);
- državljanstvo;
- podatke o stalnem oziroma začasnem prebivališče oziroma druge razpoložljive podatke;
- opis prekrška in navedbo dejstev oziroma dokazov, ki kažejo na sum storitve prekrška.

¹⁰ Glej tudi navedbo o dolžnosti nadzornika, 7. alineja, ki navaja dolžnosti po 27. členu ZVSmuč.

Opis mora biti kratek in stvaren in takšen, da izraža dejansko stanje.

Nadzornik lahko predlaga uvedbo postopka o prekršku v primeru kršitev ZVSmuč, za katere je predpisana globa od 200 € pa do 600 €. Za kršitve smučarja se štejejo ravnanja, ki so v nasprotju s tretjim odstavkom 24. člena ZVSmuč, ki zajemajo:

- zadrževanje na zoženih in nepreglednih delih smučarske proge;
- smučanje v času, ko je smučišče ali njegov del zaprt;
- smučanje zunaj prog, po neurejenem smučarskem prostoru in vplivnem območju proge;
- izvajanje skokov na smučarski progi razen na delih, kjer je to dovoljeno;
- smučanje po vlečni poti vlečnice ali tako, da je ogrožena varnost potnikov na vlečnici;
- postavljanje, prestavljanje ali odstranjevanje znakov in naprav na smučišču;
- onesnaževanje smučišča in njegove okolice;
- vodenje psov ali drugih živali po smučarski progi.

Nadzornik lahko prav tako predlaga uvedbo postopka o prekršku zoper drugo osebo, ki ravna v nasprotju s petim odstavkom 24. člena, če ta:

- prečka smučarsko progo in se ustavlja na zoženih ali nepreglednih delih smučarske proge;
- postavlja, prestavlja ali odstranjuje znake in naprave, ki so na smučišču;
- vodi pse ali druge živali po smučarski progi in robu smučarske proge;
- vozi motorne sani ali se sanko po smučarski progi ali smučišču na površinah, ki za to niso predvidene.

Poleg navedenih kršitev, za katere je predvidena globa oziroma prepoved smučanja, nadzornik smučišča ugotavlja tudi kršitve, ki so navedene v obravnavanih posameznih členih iz tega poglavja, in sicer:

- v primeru nespoštovanje mednarodnih pravil FIS ter drugih navodil o varnosti na smučišču, opozorilnih in obvestilnih znakov, nadzornikovih opozoril in navodil;
- v primeru nespoštovanje preostalih smučarjev, ogrožanja sebe in drugih ali ogrožanju naprav na smučišču;
- pri neprilagojeni hitrosti ali načinu smučanja;
- pri uporabi nepopolne ali oporečne opreme in njenega nepravilnega puščanja na za to določenem mestu ter
- v primeru smučanja pod vplivom alkohola, prepovedanih drog in psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, o čemer nadzornik obvesti policijo.

4 SMUČIŠČE MARIBORSKO POHORJE

Mariborsko Pohorje predstavlja pogorje severovzhodne Slovenije, ki se razteza od vzhoda proti zahodu v dolžini 50 km ter od severa proti jugu v dolžini 30 km. Njegova celotna površina obsega 84.000 ha. Pohorje predstavlja skrajni vzhodni del Alp. Je pomembno v ekološkem, hidrološkem (veda o vodovjih) in geomorfološkem (preučevanje reliefa zemeljske površine) pogledu ter sodi v slovenskih okvirih med območja z najbolj ohranjenimi naravnimi ekosistemi (Bobič in Markač Hrovatin, 2007, str. 2). Danes je Pohorje tudi vse pomembnejša turistična destinacija. Naloga se osredotoča na smučišče na Mariborskem Pohorju, ki je največje smučarsko središče v Sloveniji. Po podatkih gre za eno najnižjih smučišč na svetu, glede na površino osvetljenih smučarskih prog pa za enega največjih tovrstnih centrov v Evropi (Športni center Pohorje, 2013).

4.1 PREDSTAVITEV SMUČIŠČA

Mariborsko Pohorje je z 250 ha največji smučarski center v Sloveniji. Smučarski center Mariborsko Pohorje ponuja cca 42 km urejenih smučarskih prog vseh težavnostih stopenj na nadmorski višini od 325 m do 1327 metrov. Ob novi gondoli na Pohorju je na smučiščih na voljo 22 smučarskih naprav: krožna kabinska žičnica, 3 sedežnice, 1 štirisedežnica, 1 šestsedežnica in 16 vlečnic. Gre za priljubljeno zimsko izletniško in rekreacijsko točko, kjer so organizirane zimske aktivnosti, ki jih v vseh smučarskih središčih ne najdemo:

- telemark¹¹ in turno smučanje¹², smučanje z majhnimi smučmi in big foot smučmi¹³; tek na smučeh (kar za 27 km prog), deskanje na snegu in sankanje;
- spuščanje s pohorskim pokom oziroma pležuhom ali ski bobom;
- zimsko jahanje in vožnja s sanmi ali kočijo;

---

¹¹ Telemark smučanje je smučanje z uporabo t. i. telemarkovega zavoja, ki ga je iznašel Norvežan Sondre Norheim. Smučanje je podobno alpskemu smučanju (tovrstno smučanje je bolj odvisno od snežnih razmer kot druge vrste), le da je smučarski čevlji pripet le pri prstih (podobno kot pri teku na smučeh), kar smučarju pri zavoju omogoča, da pri notranji nogi dvigne peto in pokrči, zunanjo pa pokrči kot pri normalnem smučanju. Smuč ostane v vzporednem položaju, s tem, da večino teže prenaša zunanja noga (Wikipedija, 2013).

¹² Turno smučanje je rekreativna in tekmovalna dejavnost, ki je primerljiva s tekom na smučeh ter tehnično mnogo bolj zahtevna kot alpsko smučanje. Turni smučar uporablja smučmi za vzpon na goro in za spust z nje. Tradicija turnega smučanja ima več kot stoletno zgodovino, zanj pa je potrebna le zadostna debelina snežne podlage. Oprema je prilagojena potrebam hoje s smučmi in smučarskim spustom po neurejenih terenih, vendar pa je za tovrstno smučanje potrebno tako praktično kot teoretično znanje s področja varnega gibanja (Cukjati, 2011).

¹³ Big Foot smučmi so posebne male smučmi.

- nočno sankanje in smučanje in vožnja z motornimi sanmi ter
- sprehod z baklami in hoja s krpljami.

Na Mariborskem Pohorju je dobro organiziran smučarski stadion oziroma tekmovalni poligon, ob vznožju pa smučarska arena. Poleg velikega števila organiziranih prireditev se tu odvija tudi najbolj znana tekma za svetovni pokal v alpskem smučanju za ženske, Zlata lisica (letos je bila organizirana že 49-ič). Smučišče se nenehno modernizira in napreduje, eden glavnih razlogov je ravno omenjena tekma. Delavci Športnega centa Pohorje in Smučarskega kluba Branik morajo vsako leto znova izpolnjevati vedno strožje kriterije FIS pravil, ki se nanašajo predvsem na pripravo prog in spremljevalne procese.

Slika 4: Smučišče Mariborsko Pohorje

Vir: Gradtur, (2013).

4.2 RAZVOJ IN UREDITEV SMUČIŠČA

Zgodovina in razvoj Mariborskega Pohorja sega v leto 1950, ko je začela obratovati prva žičnica – sedežnica Habakuk. Do leta 1957 je tako bil razvit cel sistem smučišč, vlečnic in sedežnic, ki danes segajo vse od Habakuka nad Mariborom do Areha nad Rušami (Slovenija turizem, 2009 v: Breznikar, 2009, str. 10). V istem letu je bila zgrajena krožna kabinska žičnica oziroma t. i. Pohorska vzpenjača, največji žičniški objekt na Pohorju, ki ga je zgradila takratna mariborska Metalna. Šlo je za prvo gondolo v Jugoslaviji in na Balkanu, ki je imela v obratu 55 kabin, za pot do vrha, 705 metrov višinske razlike, je potrebovala le 15 minut.

Leta 1978 je sledila posodobitev Pohorske vzpenjače. Zamenjali so stare kabine, gondolo, kakršno poznamo danes, pa so prvič uporabili v sezoni 2010/2011. Nova je bila zgrajena v rekordnem času (105 dni), njena zmogljivost pa se je povečala s 400 ljudi na uro na 2400 ljudi na uro (Gerič, 2011 v: Jurša, 2011, str. 37).

Za upravljanje omenjenih žičnic oziroma vseh žičniških naprav je zadolžena gospodarska družba Športni center Pohorje¹⁴, ki so jo leta 1994 ustanovili delavci smučarskega kluba Branik. Omeniti je treba tudi razvoj smučarskih kart na Mariborskem Pohorju. Prve karte so bile na t. i. točke in podobne takratnim avtobusnim in železniškim, ki so morale biti za vsako vožnjo pregledane s strani kontrolorja. Kasneje, ko so bile točke ukinjene, so v veljavo stopile poldnevne in dnevne karte, za katere je prav tako bilo potrebno ročno preverjanje. Zamenjale so jih karte na črtno kodo, kateri se je v sezoni 1999/2000 pridružil RFID sistem, ki je v celoti prešel na vse vrste smučarskih kart v sezoni 2010/2011 (Gerič, 2011 v: Jurša, 2011, str. 29).

Na tem mestu naj omenim, da je Mariborsko Pohorje in njegov upravljavec Športni center Pohorje v sodelovanju z podjetjem Rikom d. o. o. prvo, ki uporablja RFID (radio frequency identification) karte za vse tipe smučarskih vozovnic. Pri omenjenih kartah gre za tehnologijo, s katero izvajamo brezžično identifikacijo s pomočjo elektromagnetnega valovanja na področju radijskih frekvenc. Sistem sestavljajo trije elementi: čitalnik, odzivnik in podsistem. Čitalnik v prostor nenehno oddaja signal, ki ga prestreže odzivnik in nato pošlje signal, modificiran z določeno identifikacijsko številko, nazaj k čitalniku. Ta posreduje pridobljene informacije računalniški aplikaciji, ki pridobljene podatke obdelava. To pomeni, da pri prehodu in odčitavanju naše smučarske karte sistem odloča, ali je naša karta veljavna ali ne (Jurša, 2011, str. 4–5).

Smučišče na Mariborskem Pohorju je razdeljeno na več sektorjev, prav tako je po celotnem sistemu več žičniških naprav. Za enostavnejšo predstavitev prog in posameznih sektorjev oziroma ureditve obravnavanega smučišča podatke predstavljam s tabelami št. 1 in št. 2.

Tabela 1: Proge in njihova dolžina na smučišču Mariborsko Pohorje

Vrsta in dolžina prog na smučišču Mariborsko Pohorje	
Vrsta proge	Dolžina proge
Lahke proge	23,5 km
Srednje težke proge	13 km
Težke proge	5 km
Tekaške proge	27 km
Sankaške proge	1 km
Nočna smuka	10 km

Vir: Športni center Pohorje, (2013).

¹⁴ Športni center Pohorje se poleg upravljanja z žičniškimi napravami ukvarja še z naslednjimi dejavnostmi: gostinstvo, hotelirstvo in turizem.

Tabela 2: Informacije o sektorjih smučišča Mariborsko Pohorje

Žičniška naprava	Zmogljivost (št. oseb/uro)	Čas vožnje	Višinska razlika	Dolžina naprave
Sektor Snežni stadion				
Pohorska vzpenjača	1940	6,57 min.	od 328 m do 1042 m	2505 m
Radvanje	1474	5,1 min.	od 336 m do 570 m	770 m
Poštela	1900	7,6 min.	od 574 m do 898 m	1187 m
Sleme	1202	7,2 min.	od 888 m do 1046 m	1061 m
Mojca	1000	4,9 min.	od 339 m do 573 m	830 m
Kekec	400	2,0 min.	od 325 m do 345 m	100 m
Cicibanček	400	1,0 min.	od 1020 m do 1035 m	187 m
Bellevue	600	3,0 min.	od 1020 m do 1050 m	250 m
Bolfenk	720	3,0 min.	od 860 m do 1041 m	653 m
Habakuk	890	4,0 min.	od 764 m do 915 m	660 m
Sektor Bolfenk				
Stolp	1200	7,8 min.	od 1025 m do 1147 m	945 m
Videc	1000	5,0 min.	od 966 m do 1150 m	957 m
Partizanka 1	1000	5,2 min.	od 937 m do 1141 m	879 m
Partizanka 2	1000	5,2 min.	od 937 m do 1141 m	879 m
Sektor Areh				
Pisker 2	3000	6,1 min.	od 927 m do 1289 m	1672 m
Ruška	1000	7,6 min.	od 1007 m do 1248 m	1285 m
Orel	1000	7,6 min.	od 1007 m do 1248 m	1285 m
Areh	650	3,0 min.	od 1200 m do 1244 m	408 m
Cojzerica 1	900	3,8 min.	od 1100 m do 1255 m	710 m
Cojzerica 2	1000	4,0 min.	od 1100 m do	710 m

			1255 m	
Žigart	600	2,6 min.	od 1262 m do 1327 m	386 m
Vali	400	1,0 min.	od 1150 m do 1175 m	126 m

Vir: Športni center Pohorje, (2013).

4.3 ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI NA SMUČIŠČU

Za svojo varnost lahko smučar največ naredi ravno sam. Pri tem pa ni izključeno upoštevanje Mednarodnih pravil FIS, ZVSmuč ter ostalih pravil, ki se navezujejo na varnost na smučišču. Na smučišču Mariborskega Pohorja glede varnosti še posebej izpostavljajo:

- ustreznost in pripravljenost smučarske opreme;
- upoštevanje navodil in opozoril nadzornikov;
- upoštevanje znakov za prepoved in opozorilne znake, ki označujejo nevarna mesta na smučarskih progah in poteh;
- upoštevanje opozoril na druge morebitne nevarnosti in zapovedi znotraj smučišč;
- obvezno uporabo zaščitne smučarske čelade za otroke do 14-ih let (priporočljiva pa je tudi za vse ostale);
- prilagajanje hitrosti in načina smuke svojemu znanju, terenskim in vremenskim razmeram ter gostoti smučarjev na smučišču;
- samoodgovorno ravnanje in odgovorno ravnanje do drugih, tako da ne ogrožajo in ne poškodujejo sebe in drugih;
- prepoved smučanja v času, ko je smučišče ali del smučišča zaprto;
- prepoved smučanja izven meja smučišča ali po neurejenem smučišču;
- prepoved kakršnega koli skakanja, razen za na to posebej označenih mestih;
- stroga prepoved smučanja pod vplivom alkohola ali drog;
- prepoved smučanja, hoje ali kakšne druge aktivnosti izven obratovalnega časa, zaradi prisotnosti teptalnih strojev, ki pri svojem delu uporabljajo do 1000 m dolgo jekleno vrv, ki je smrtno nevarna (Športni center Pohorje, 2013).

5 ANALIZA VARNOSTI IN POŠKODB SMUČIŠČA MARIBORSKO POHORJE

Analiza varnosti na obravnavanem smučišču je izdelana na podlagi upoštevanja mednarodnih pravil FIS, ZVSmuč in drugih pravilnikov ter splošnih zapovedi oziroma prepovedi, ki omogočajo varnost na smučiščih. S pomočjo dostopnih podatkov so iz različnih dokumentov izvečeni podatki, ki ugotavljajo, katere so glavne nevarnosti, ki povzročijo poškodbe na smučiščih. Ti so v nadaljevanju (prvo podpoglavje) povzeti kot glavna predpostavka v primerjavi z nadaljnjo analizo poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje v posamezni sezoni. Za povsem verodostojne podatke bi bilo potrebno obdelati natančnejše podatke, ki bi temeljili na točnem opisu nesreče in njenemu razlogu. Le tako bi namreč lahko dorekli, katere nevarnosti v primerjavi s poškodbami so tiste, ki povzročajo največ težav oziroma tiste, na katere je treba pri smučanju še posebej paziti.

Podatki, predstavljeni v analizi diplomske naloge, so osebno pridobljeni s strani Gorske reševalne službe Maribor za sezone:

- 2006/2007
- 2008/2009
- 2009/2010
- 2010/2011

Predstavljeni in obdelani so tudi podatki, ki prikazujejo število obratovalnih dni in število obiskov za posamezno sezono ter njihova interpretacija glede na število poškodb.

Podatki, s katerimi bi se lahko izvedla primerjava poškodb na smučiščih, niso javno dostopni. Zelo težko jih je pridobiti s strani pooblaščenih za evidentiranje poškodb, največkrat jih ne želijo posredovati, ker ne želijo primerjav z drugimi smučišči. Že podatke za Maribor sem pridobil z veliko truda, drugje pa je šlo še težje. Večina se ni odzvala, zato je primerjava nekoliko okrnjena oziroma nepopolna. Najdeni so bili le podatki za smučišče Krvavec, a uporabni so le tisti za sezono 2006/2007 in 2007/2008¹⁵. Inšpektorat RS za notranje zadeve je za smučišče Krvavec posredoval le podatke za sezoni 2010/2011 in 2011/2012. V nadaljevanju so prikazani tudi podatki vseh poškodb na smučiščih za sezono od 2006/2007 do 2011/2012. Kot primerjava so obdelani tudi podatki števila obratovalnih dni in števila obiskovalcev vseh smučišč in analizirani s podatki na smučišču Mariborsko Pohorje.

---

¹⁵ Povzeta raziskava iz diplomske naloge, ki je bila izdelana v letu 2009, se nanaša v glavnem na zgodnejša obdobja in kot predzadnji, posamezni sezoni, zajema leta, ki so uporabna za analizo v diplomski nalogi.

Kot je bilo že večkrat omenjeno, so smučarji tisti, ki imajo sami pomembno vlogo pri preprečevanju nezgod na smučišču. Ob tem morajo v prvi vrsti dosledno upoštevati vsa pravila, navodila in opozorila nadzornikov, vse obvestilne in opozorilne znake in oditi na smučanje s potrebnim znanjem ter seveda dobro fizično kondicijo.

Nepremišljeno vedenje smučarja, slabo zdravstveno stanje, utrujenost, vpliv alkohola ali drog, slabo vzdrževana ali stara oprema so dejavniki, ki samo potencirajo možnosti za poškodbe na smučišču. Omeniti je treba tudi pomen smučarskih očal, ta namreč varujejo pred bleščanjem, omogočajo dobro vidljivost, ko se npr. izmenjujejo sončni in senčni predeli, ali pa ščitijo pred vetrom. Na tem mestu se postavlja vprašanje, koliko dejansko nadzorniki in policija skrbijo za kontrolo nad smučarji, ki predstavljajo nevarnost tako zase kot za druge smučarje in kolikokrat dejansko pride do odvzema karte (podatki o tem niso javni).

Vendar ne gre samo za navedene dejavnike, nevarnost lahko smučarju predstavljajo tudi zunanji vplivi, kot je npr. vreme. Vremenski vplivi, kot so megla, dež ali sneg, lahko v času smučanja zmanjšajo vidljivost, dež in sneženje pa vplivata tudi na stanje proge, kar močno poveča verjetnost za nastanek poškodb. Pomembno vlogo igra tudi dobro pripravljena in redno vzdrževana proga in vse naprave na smučišču. Nevarni deli smučišča morajo biti jasno označeni in zaprti, da se jim lahko smučarji izognejo.

Med najpogostejše nevarnosti na smučišču, zaradi katerih prihaja do posameznih poškodb, tako spadajo:

- nepazljivost,
- neznanje,
- nespretna vožnja,
- nezadostna vzdržljivost,
- nezadostna fizična pripravljenost,
- nepravilno prehitevanje,
- neprilagojena hitrost smučanja,
- nedovoljeno prečkanje smučišča,
- objestnost,
- pomanjkljiva, stara ali izrabljena oprema,
- prevelika zagnanost (velja še zlasti pri ekstremnem smučanju),
- premajhna izkušnost (velja še zlasti pri ekstremnem smučanju),
- prezahtevne površine (velja še zlasti pri ekstremnem smučanju),
- slabo vzdrževana proga,
- vožnja zunaj urejenih in označenih smučarskih prog,
- zadrževanje na smučišču (Policija, 2013 in Naša Lekarna, 2009).

5.1 ANALIZA PRIDOBLENIH PODATKOV

Pridobljeni podatki o poškodbah na obravnavanem smučišču, s strani Gorske reševalne službe Maribor, so predstavljeni v tabeli št. 3, s pomočjo katere bo opravljena analiza. Podatki so razporejeni glede na vrsto poškodbe¹⁶ in število poškodovancev za posamezno smučarsko sezono. Spodaj je navedeno tudi skupno število vseh poškodovancev za posamezno sezono.

Tabela 3: Analiza poškodb v posamezni smučarski sezoni smučišča Mariborsko Pohorje

Smučarska sezona po letih					
Vrsta poškodbe	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11
Zlomi noge	3	3	6	6	62
Zlomi roke	1	1	3	11	54
Izpahi, izvini: noge	18	37	74	90	
Izpahi, izvini: roke	22	34	43	45	
Kolk, medenica, trtica	2	6	6	7	5
Rebra, prsni koš	1	1	2	1	8
Ključnica	2	6	6	8	7
Poškodbe glave	4	14	10	10	20
Poškodbe oči	0	0	0	2	0
Hrbtenica	0	9	4	11	3
Notranje poškodbe	1	2	0	2	
Krvavitve	6	3	5	12	
Stegnenica	0	0	5	0	0
Slabost	1	2	6	0	
Nenadna nezavest	0	2	2	3	
Alkoholni opoj	0	1	0	0	
Manjše rane	5	13	7	1	
Trkov z drugo osebo	1	3	5	1	
Nenadna obolenja					3
Neznano					2
Več poškodb					6
Druge poškodbe					0
Trebuh					0
Zastrupitev					0
Skupaj poškodb	67	134	184	211	170

Vir: Gorska reševalna služba, (2013).

¹⁶ Sezona 2010/2011 ima podatke razvrščene nekoliko drugače kot pretekle sezone, v katerih so se posluževali standardne oblike oziroma tabele. Analiza sezone 2010/2011 je zato nekoliko težje primerljiva s preostalimi podatki.

Kot je razvidno iz tabele, so se poškodbe od sezone 2006/2007 do sezone 2009/2010 znatno povečevale. Najpogosteje gre za izpahe in zvine noge ali roke, pogoste pa so tudi poškodbe glave. V sezoni 2010/2011 je poškodb, v primerjavi s preteklo sezono 2009/2010, sicer manj, vendar so podatki nekoliko težje primerljivi. V zadnji analizirani sezoni namreč manjkata kategoriji izpahi in izvini nog ali rok, podatki v kategorijah zlomi noge ali roke pa so bistveno večji kot v preteklih sezonah. Navedeni podatek da slutiti, da so morda v teh kategorijah združene vse omenjene poškodbe, vendar odgovora oziroma pojasnila o tem ni bilo moč prejeti. Vsekakor pa je iz podatkov razvidno, da je navedenih poškodb bilo manj kot v preteklih sezonah.

V analizo je, zaradi drugačnih navedb poškodb, nemogoče zajeti vse podatke o vrstah poškodb in jih med vsemi petimi sezonami enakovredno primerjati. Prve štiri sezone so primerljive, saj imajo navedeno enako število in enako vrsto poškodb, medtem ko so v zadnji sezoni nekatere poškodbe primerljive, drugih ni, nekaj pa jih je definiranih drugače in jih ni mogoče uvrstiti v katero izmed kategorij preteklih sezon.

Toda pri deležu najmanjših poškodb se sprašujem, ali je res tako malo alkoholiziranosti na smučiščih (eden v celotnem obdobju)? Vsekakor je to dobra novica, čeprav vsi vemo, da se smučarji precej radi ogrejejo s kakšno žgano pijačo. Glede na zbrane informacije je kakršna koli promocija in akcija žganih pijač na smučišču sicer prepovedana ravno zaradi večje skrbi za varnost smučarjev. Čeprav, kot opozarjajo nekateri, smučarji pijačo pogosto prinesejo kar s sabo. Prav tako policisti zagotavljajo, da tudi opitost redno in ustrezno kontrolirajo. Vprašanje, ki se tu pojavlja, je, ali gre res za tolikšno previdnost in samovarovanje smučarjev, da na smučišče ne vstopajo v vinjenem stanju ali pa gre za premajhen nadzor? Vse ostale poškodbe, razen manjše poškodbe, ki jih nadzorniki zaradi ukrepanja smučarjev samih morda prav tako ne morejo ali ne uspejo zabeležiti, so namreč takšne, da se ne moremo izogniti morebitni pomoči reševalcev ali vsaj ukrepom s strani nadzornika in njegovemu popisu.

Če se osredotočimo na analizo posamezne sezone glede na število poškodb po vrsti, so podatki naslednji:

Sezona 2006/2007, ki je prikazana z grafikonom št. 1, v katerem so podatki prikazani v odstotkih¹⁷, prikazuje, da pri določenih vrstah nesreče ni bilo zabeleženega nobenega poškodovanca, pri nekaterih zelo majhen odstotek, prevladujejo pa izpahi in zvini rok ter nog. Pri drugih vrstah poškodb so rezultati dokaj primerljivi (glej tabelo št. 3). Skupno število poškodovancev za sezono 2006/2007 na smučišču Mariborsko Pohorje znaša 67.

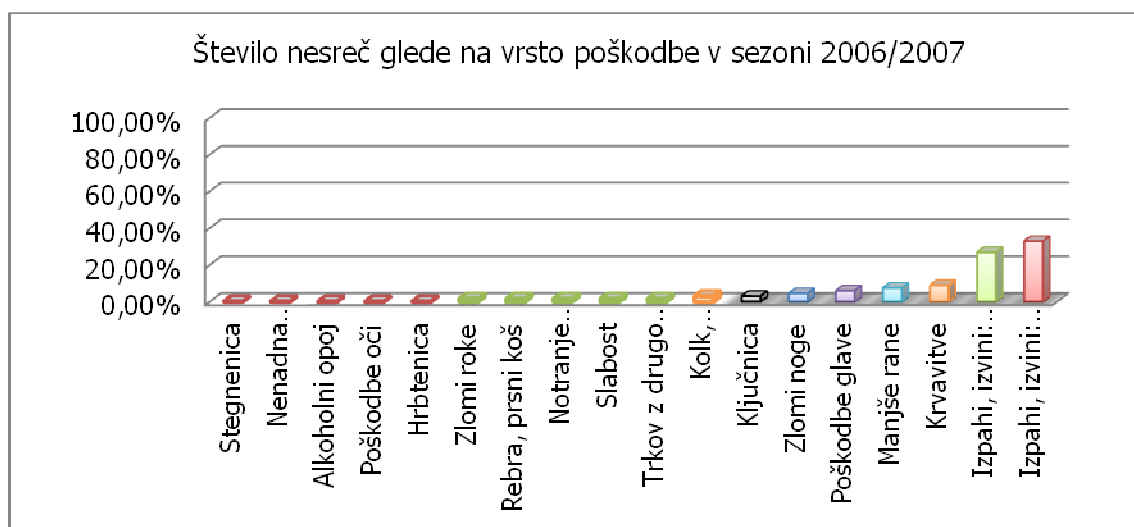
V sezoni 2007/2008, ki je prikazana z grafikonom št. 2, je bilo prav tako največje število poškodb, povezanih z izpahi in izvini, tokrat nekoliko več pri nogah, pri rokah nekoliko manj (3-je poškodovanci manj). Glede na preteklo sezono so se nekoliko povečale

---

¹⁷ V odstotkih so prikazani tudi vsi nadaljnji rezultati za posamezne sezone od grafikona št. 1 do grafikona št. 5.

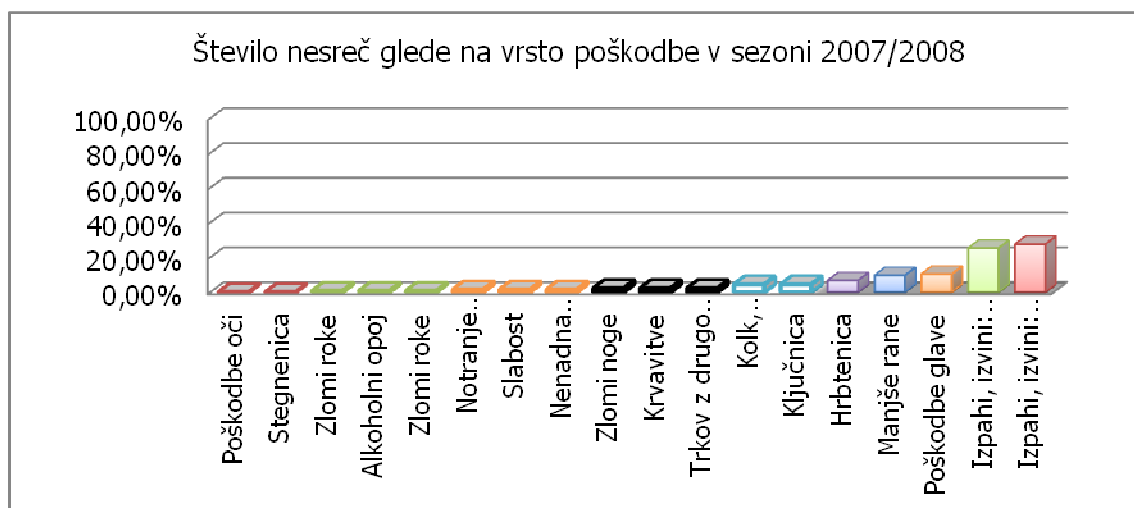
poškodbe glave in število manjših ran. V pretekli sezoni ni bilo poškodb hrbtenice, v analizirani pa je teh poškodb glede na število vseh poškodb bilo 6,72 %. Še vedno po najmanjšem številu prevladujejo podobne vrste poškodb. Skupno število poškodovancev za sezono 2007/2008 na smučišču Mariborsko Pohorje znaša 134.

Grafikon 1: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2006/2007

Vir: Lasten, tabela 3.

Grafikon 2: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2007/2008

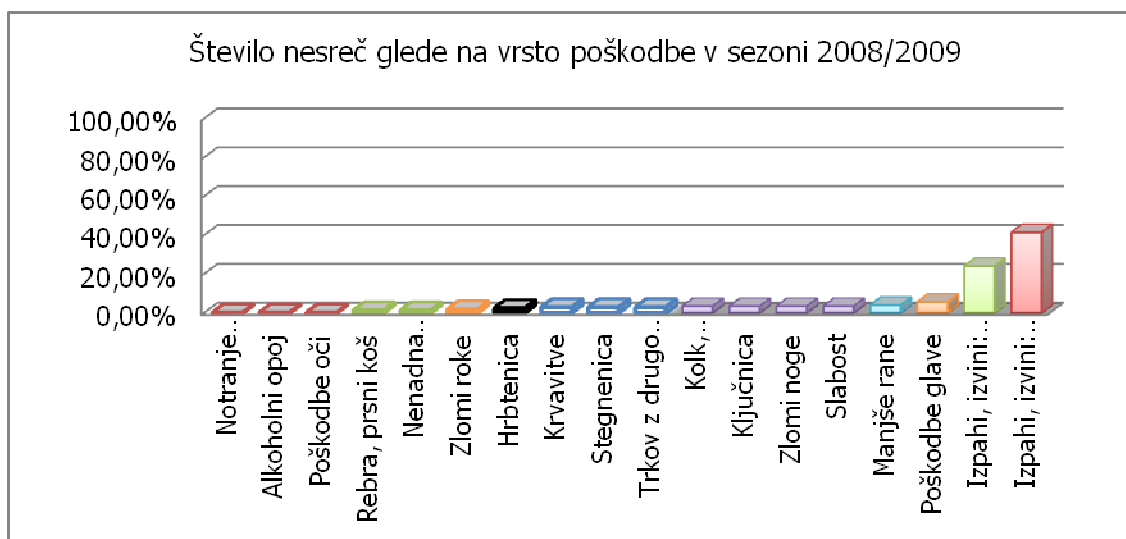
Vir: Lasten, tabela 3.

V sezoni 2008/2009, ki je prikazana z grafikonom št. 3, so kategorije glede na najvišje in najnižje uvrščene primerljive, le sama števila so nekoliko večja. Prav tako so najvišje zastopane vrste poškodb izpahi in zvini nog, nato rok. Sledijo poškodbe oči in manjše rane. Skupno število poškodovancev za sezono 2008/2009 na smučišču Mariborsko Pohorje znaša 184.

V sezoni 2009/2010, ki je prikazana z grafikonom št. 4, najvišje uvrščene kategorije poškodb ostajajo iste. Število izpahov in izvinov roke se ni bistveno spremenilo (le 2 poškodovanca več), pri izpahih in izvinih nog pa je število poškodovancev poskočilo za dobrih 21 odstotkov. Nekoliko večje število poškodb je bilo pri krvavitvah, poškodbi hrbtenice ter zlomu roke. Skupno število poškodovancev za sezono 2009/2010 na smučišču Mariborsko Pohorje znaša 211.

Kot je že bilo omenjeno, je sezona 2010/2011 nekoliko težje primerljiva zaradi drugačne razvrstitve kategorij poškodb (nekaj je sicer enakih, nekaj pa povsem drugih). Najvišje zastopane vrste poškodb preteklih sezon (izvini in izpahi) med podatki Gorske reševalne službe Maribor ni moč najti. Iz pridobljenih podatkov, ki so prikazani v grafikonu št. 5, je moč sklepati, da so navedene vrste poškodb združene v kategorijo zlomov rok in nog, saj je to število zelo visoko in glede na pretekle sezone močno povečano. Za razliko od prejšnjih sezon je višje zastopana poškodba glave (v tej sezoni še nekoliko višje). Nekoliko je bilo nenadnih obolenj, neznanih poškodb in poškodb v kategoriji več poškodb, ki jih v preteklih letih ni bilo na seznamu. Prav tako je bilo več poškodb reber in prsnega koša, ostale kategorije, ki so iste, pa so primerljive s številom poškodb preteklih sezon. Skupno število poškodovancev za sezono 2010/2011 na smučišču Mariborsko Pohorje znaša 170.

Grafikon 3: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2008/2009

Vir: Lasten, tabela 3.

Grafikon 4: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2009/2010

Vir: Lasten, tabela 3.

Grafikon 5: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2010/2011

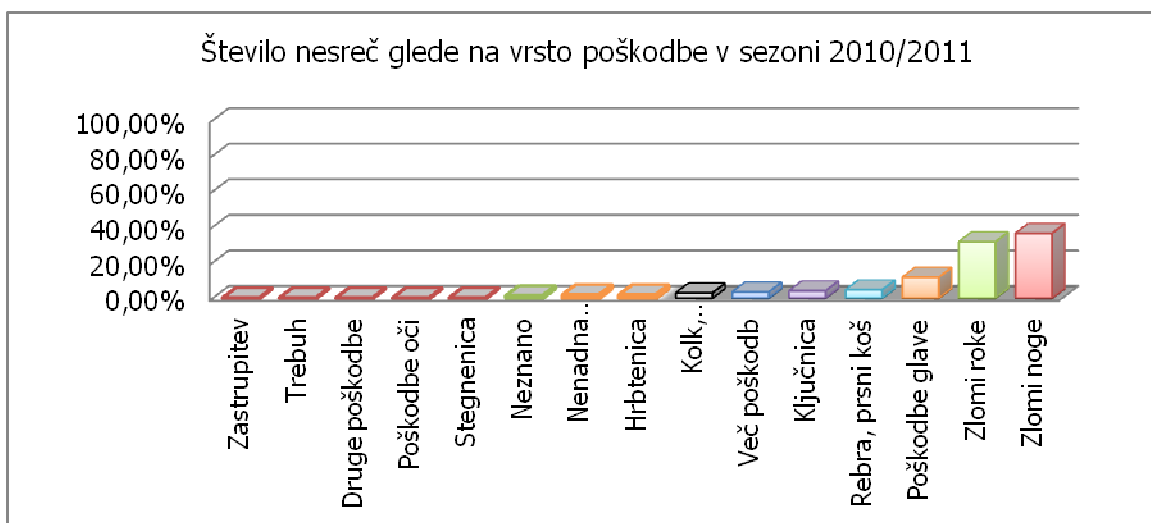

Vir: Lasten, tabela 3.

V grafikonu št. 6 je prikazana analiza podatkov primerjave med številom vseh poškodb v posamezni sezoni. Število poškodb je iz leta v leto naraščalo, največ jih je bilo v sezoni 2009/2010. V zadnji obravnavani sezoni je število poškodb upadlo za dobrih 19 odstotkov. Kljub nekaterim novim kategorijam in nekaterim opuščeni glede vrste poškodb, so najbrž zabeležene vse obravnavane poškodbe. Na podlagi podatkov je moč ugotoviti, da so se poškodbe v obravnavanih sezonah najprej povečale za 50 odstotkov, naslednjo sezono za 27 odstotkov, v četrti obravnavani sezoni pa za okrog 13 odstotkov. Če se ne upošteva zadnja sezona, ko je število poškodb upadlo, se je, v primerjavi s sezono 2006/2007 število poškodb glede na sezono 2009/2010 povišalo za več kot 300 odstotkov.

Grafikon 6: Število nesreč glede na vrsto poškodbe v sezoni 2010/2011

Vir: Lasten, tabela 3.

Tabela št. 4 prikazuje podatke števila vseh obratovalnih dni in skupno število obiskovalcev za posamezno sezono¹⁸. Na podlagi teh podatkov je izračunan delež poškodb na posamezno smučarsko sezono in delež poškodb na število smučarjev v posamezni sezoni.

V prvi analizirani smučarski sezoni je bilo glede na preostale sicer največ obratovalni dni, a manj obiskovalcev (razen v sezoni 2010/2011, ko je bilo obiskovalcev glede na preostale najmanj), torej tudi manj nesreč. Iz naslednjih analiziranih sezon je moč sklepati, ne glede na število obratovalnih dni, da večje število obiskovalcev doprinese k večjemu številu nesreč oziroma manj obiskovalcev posledično manjšemu številu nesreč. Tako je glede na analizirane podatke moč govoriti o povezavi števila obiskovalcev s številom nesreč oziroma poškodb.

¹⁸ Podatkov za sezono 2006/2007 nisem pridobil.

Tabela 4: Število smučarskih dni ter število nesreč glede na posamezno smučarsko sezono in delež nesreč glede na posamezno smučarsko sezono ter na število obiskov

Sezona	Število smučarskih dni	Število smučarjev	Število nesreč	Delež na št. dni posamezne smučarske sezone	Delež na št. obiskov
2007/2008	143	524.842	134	0,937 %	0,0255 %
2008/2009	135	535.685	184	1,362 %	0,0343 %
2009/2010	109	561.515	211	1,935 %	0,0375 %
2010/2011	123	470.620	170	1,382 %	0,0361 %

Vir: SK BRANIK, 2013 in Gorska reševalna služba, (2013).

5.2 PRIMERJAVA Z DRUGIMI SMUČIŠČI

Kot je že bilo navedeno, podatkov za primerjavo z drugimi smučišči nisem uspel pridobiti. V glavnem se smučišča niso odzvala, v npr. Kranjski Gori je Gorska reševalna služba sporočila le, da ima Kranjska Gora svojo reševalno ekipo. Pridobljena primerjava je povzeta iz diplomske naloge, kjer je bilo obravnavano zagotavljanje varnosti na smučiščih. V nalogi je bilo analizirano smučišče Krvavec od sezone 2003/2004 do sezone 2007/2008. Uporabni so bili podatki za zadnji dve sezoni. Inšpektorat RS za notranje zadeve je za smučišče Krvavec posredoval le podatke za zadnji dve sezoni, za 2010/2011 in 2011/2012. Drugi podatki naj ne bi bili dostopni, prav tako so sporočili, da ne zbirajo vseh podatkov o nesrečah na smučiščih. Pridobil sem torej lahko le tiste, ki so na razpolago tudi njim¹⁹. Podatki so ponovno težko primerljivi in natančnejše analize preprosto ni moč izvesti. Sezona 2010/2011 in število nesreč na smučišču Krvavec, za katero imamo podatke tudi iz mariborskega smučišča, ne dajejo celostni vpogled v število nesreč, glede na to, da po navedbi niso evidentirane vse nesreče. Prav tako podatki za sezono 2011/2012 niso primerljivi zaradi enakega predhodno navedenega dejavnika ter tudi zaradi manjkajočih podatkov smučišča Mariborsko Pohorje za omenjeno sezono. Glede na pomanjkljivost in neprimerljivost podatkov (tudi za sezono 2010/2011) sem se odločil, da navedenih podatkov v analizo ne vključim.

Primerljivi podatki obeh smučišč so navedeni v tabeli št. 5. Podatki prikazujejo, da so na Krvavcu v sezoni 2006/2007 zabeležili 193 poškodb, kar je za skoraj 200 odstotkov več kot na mariborskem smučišču. Podatki glede števila poškodb niso povsem primerljivi zaradi manjkajočih podatkov o številu obratovalnih dni in številu obiskovalcev mariborskega smučišča, ki jih niso posredovali, prav tako jih ni bilo moč pridobiti kako drugače.

V sezoni 2007/2008 je bilo na Krvavcu 287 poškodb na mariborskem smučišču le 134 poškodb. Na smučišču Krvavec so sicer imeli 13 obratovalnih dni več, a glede na pridobljene podatke za 132 odstotkov manj obiskovalcev. Kljub manjšemu številu

¹⁹ Odgovor Inšpektorata RS za notranje zadeve in podatki o številu nesreč glej v prilogi št. 4.

obiskovalcev in veliko večjemu številu obiskovalcev na mariborskem smučišču, so na smučišču Krvavec zabeležili 114 odstotkov poškodb več.

Naj na tem mestu poudarim tudi, da je smučišča med sabo pravzaprav težko primerjati, saj že v osnovi nimajo enakih pogojev, velikosti, enakega števila obiskovalcev oziroma smučarjev ter enakega števila obratovalnih dni.

Tabela 5: Število poškodb na smučišču Krvavec in Mariborsko Pohorje za sezoni 2006/2007 in 2007/2008

Sezona 2006/2007	Število smučarskih dni	Število obiskovalcev	Število poškodb
Smučišče Krvavec	137	193.492	193
Smučišče Mariborsko Pohorje	Ni podatka	Ni podatka	67
Sezona 2007/2008	Število smučarskih dni	Število obiskovalcev	Število poškodb
Smučišče Krvavec	156	226.000	287
Smučišče Mariborsko Pohorje	143	524.842	134

Vir: Gorska reševalna služba Maribor, 2013 in Jerše, (2009), str. 52–54.

Kot je razvidno iz podatkov, je število poškodb na Krvavcu sicer bistveno večje, kljub temu, da je gre za manjše smučišče (30 km urejenih smučarskih prog). Zanimivo bi bilo pridobiti podatke o preostalih sezonah in ugotoviti, kakšne so v poznejših sezonah, ko se je število poškodovancev na mariborskem smučišču povečalo, ter v zadnjem obdobju, ko je nekoliko upadlo.

Poškodbe s smučišča Krvavec niso tako natančno razvrščene po vrstah. Podatki so navedeni le za trk z drugim smučarjem, trk z objektom in nesreče na žičnici, preostalo število poškodovanih je zabeleženo kot ostale poškodbe. Ob tem se postavlja vprašanje, ali gre v obeh primerih, predvsem v primeru Mariborskega Pohorja, za dejanski popis navedenih podatkov pri tovrstnih poškodbah ali pa je na Krvavcu za varnost manj poskrbljeno?

V nadaljnjem raziskovanju sem se odločil za primerjavo vseh nesreč na smučiščih v Sloveniji ter jih po številu primerjal s številom nesreč na mariborskem smučišču.

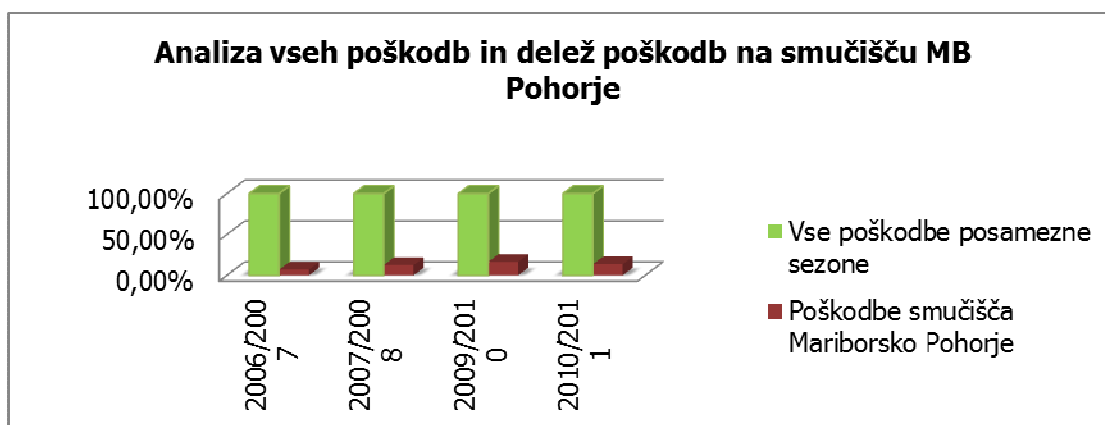
Analiza podatkov o številu vseh poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje v posameznih sezonah zajema sezone od 2006/2007 pa vse do 2010/2011, manjkajo le podatki za sezono 2008/2009, ki jih ni bilo moč pridobiti. Prav tako ni podatkov za sezono 2011/2012 o številu nesreč na mariborskem smučišču, tako v grafikonu št. 7 tudi ta del podatkov ni zajet. Tabela št. 6 prikazuje število poškodb in delež poškodb mariborskega smučišča, v grafikonu pa so podatki prikazani s pomočjo odstotkov in v nadaljevanju še slikovno primerjani z celotnim številom.

Tabela 6: Analiza vseh poškodb v posameznih sezonah in delež teh poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje

Sezona	Število vseh poškodb	Število poškodb na smučišču MB	Delež poškodb smučišča MB Pohorje
2006/2007	953	67	7,03 %
2007/2008	1072	134	12,5 %
2008/2009		184	
2009/2010	1273	211	16,56 %
2010/2011	1247	170	13,63 %
2011/2012	1129		

Vir: Gorska reševalna služba Maribor, 2013; Jerše, (2009), str. 52; Analiza izvedenih ukrepov na smučiščih v smučarski sezoni 2011/2012, str. 15–16.

Grafikon 7: Analiza vseh poškodb v posameznih sezonah in delež teh poškodb na smučišču Mariborsko Pohorje

Vir: Lasten, tabela 5.

Obdelani so bili tudi podatki števila smučarskih dni in števila smučarjev vseh smučišč za posamezno sezono v primerjavi s podatki s smučišča Mariborsko Pohorje, ki so prikazani v tabeli št. 7.

Tabela 7: Primerjava med številom smučarskih dni, obiskovalci in poškodbami posamezne sezone vseh smučišč s smučiščem Mariborsko Pohorje

Sezona	Št. smučarski dni smučišč	Število smučarjev smučišč (v tisočih)	Št. smučarski dni – MB	Št. smučarjev – MB
2007/2008	1.756	1460	143	524.842
2008/2009	2.694	1599	135	535.685
2009/2010	2.252	1500	109	561.515
2010/2011	2.526	1190	123	470.620
2011/2012	1.840	1147	107	393.729

Vir: SK BRANIK, 2013, Gorska reševalna služba, (2013) in Policija, (2013).

6 ZAKLJUČEK

Smučanje na Slovenskem ima dolgo zgodovino in danes se lahko s panogo že povsem poistovetimo. Pomembna je tako zaradi pozitivnega počutja, rekreativnosti in druženja v naravi kot iz stališča dobro razvitega turističnega dejavnika. Ob vsem tem pa je seveda pomembno, da je smučanje sproščujoče, učinkovito ter seveda tudi varno.

Kljub zakonsko dobro urejenemu področju pa še vedno prihaja do določenih pomanjkljivosti in s tem nesreč, ki se v zadnjih letih na smučiščih povečujejo. Sam zakon ZVSmuč sicer podrobno ureja delo nadzornikov na smučiščih, vendar so kljub temu ti še vedno odvisni od upravljavcev smučišč in od njegovih zahtev in ukrepov. To pomeni, da so lahko nadzorniki sicer zadolženi za posamezne ukrepe zoper preprečitve nesreč, toda ob prezasedenosti smučišč in njihovem premajhnemu številu so tako rekoč nemočni. Gre samo za eno izmed možnosti, ki nadzornikom onemogoča popolno opravljanje njihovega dela v skladu z zakonom in pravilnikom.

Analiza obravnavanega smučišča Mariborsko Pohorje je pokazala, da se na omenjenemu smučišču število poškodb iz leta v leto povečuje. Same vrste poškodb, pri katerih je bilo naraščanje najbolj opazno, so bile več ali manj iste, izpahi in zvini nog ter izpahi in zvini rok, kar nakazuje na morebitno pomanjkljivost nadzora pri neupoštevanju manjših varnostnih opozoril, ki pa kljub temu lahko privedejo do poškodbe.

Število nesreč in poškodb je glede na število obiskovalcev večje, kar je povsem razumljivo. Treba se je zavedati, da večje število obiskovalcev na premajhnih smučiščih, ki jih imamo v Sloveniji (tuja smučišča imajo veliko večjo površino za smučanje), privede do natrpanosti, ki posledično onemogoča natančnejši nadzor. Slednje je onemogočeno še posebej, če je premalo nadzornikov in prihaja do zmede, ki jo ustvarja preveliko število ljudi na določenem območju. Zagotovo bi bilo prav, da bi smučišča opozarjala obiskovalce na morebitno prezasedenost, toda slednje je malo verjetno, saj gre danes zelo velikokrat le za zaslužek.

Primerjava z drugimi smučišči je bila otežena zaradi nedostopnosti podatkov, zato so rezultati primerjani le s smučiščem Krvavec. Kljub primerljivosti le dveh sezon pa sta ti dve pokazali, da je bilo na smučišču Krvavec bistveno več nesreč.

Kolikor lahko dodam osebne izkušnje in osebni pogled na varnost na smučišču, ki kljub dolgoletnem smučanju ne izhaja iz natančni podatkov pač pa le iz opazovanja in predpostavk, moram reči, da je nadzora malo. Vsaj sam v parih letih nisem zasledil veliko nadzornikov na smučiščih, kakšnega posebnega preverjanja ali nadzora. Podatki so seveda nekaj povsem drugega kot opazovanje posameznika, toda na smučiščih sem, vsaj sam, videl precej več trkov kot kažejo podatki. Morda gre le za naključje ali pa gre v tem primeru za "dokaz", da veliko nesreč ni evidentiranih, morda ravno zaradi rešitve med

samima poškodovancema oziroma zaradi nepoškodovanosti in le manjših prask ali poškodb.

V nalogi sem zastavil tri hipoteze:

H1: Smučišče Mariborsko Pohorje izpolnjuje vse zakonske zahteve glede zagotavljanja varnosti na smučišču.

Glede na moja lastna opažanja na smučišču in glede na to, da smučišče brez neizpolnjevanja vseh zakonskih pogojev ne more pridobiti obratovalnega dovoljenja, lahko hipotezo potrdim.

H2: Število smučarskih poškodb na Mariborskem Pohorju upada.

Pridobljeni podatki o številu poškodb posameznih sezon, brez upoštevanja glede na število obiskovalcev in število obratovalnih dni, pri zadnji sezoni sicer kažejo na upad poškodb. V preteklih sezonah se je, ne glede na zmanjšanje števila obratovalnih dni, število obiskovalcev večalo in s tem tudi število nesreč. Zadnjo analizirano sezono pa je navkljub večjemu številu obratovalnih dni smučišče imelo precej manj obiskovalcev in posledično seveda tudi manj nesreč. Potemtakem tukaj ni moč govoriti o upadanju števila nesreč, saj je zadnja analizirana sezona imela najmanjše število obiskovalcev izmed vseh v raziskavo zajetih sezon. Zanimivo bi bilo spremljanje nadaljnjih sezon, sezone 2011/2012 in letošnje sezone 2012/2013. V pretekli sezoni je bila zima sicer spet precej mila, toda letos so se zimske razmere podaljšale. Vprašanje, ki se tu postavlja, je seveda število obiskovalcev, torej ali slednje še upada ali pa je naraslo. Na podlagi nadaljnjih rezultatov bi bil mogoč vpogled v še natančnejši vzorec. Ob upoštevanju vseh navedenih analiziranih dejavnikov pa hipoteze na tem mestu in s temi rezultati ni moč potrditi.

H3: Mariborsko Pohorje ima v primerjavi z drugimi primerljivimi slovenskimi smučišči manjše število resnih smučarskih poškodb.

Primerjava podatkov, ki sem jih uspel pridobiti, kaže, vsaj v primerjavi s Krvavcem za analizirani sezoni, da je bilo na smučišču Mariborsko Pohorje nesreč precej manj. Mariborsko smučišče je imelo v primerljivi sezoni, 2007/2008, za katero so bili pridobljeni vsi podatki, manj obratovalnih dni in veliko večje število obiskovalcev, a manjše število poškodb. Za dejanski in natančnejši prikaz podatkov in s tem potrditev hipoteze pa bi bilo potrebno analizirati več posameznih sezon. Glede na okrnjeno analizo z drugimi smučišči hipoteze ne morem potrditi.

LITERATURA IN VIRI

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

1. Batagelj, Borut (2009). *Izum smučarske tradicije: kulturna zgodovina smučanja na Slovenskem do leta 1941*. Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Ljubljana.
2. Guček, Svetozar (1989). *Slovenija, zibelka smučanja v srednji Evropi*. Kmečki glas, Ljubljana.
3. Ivanko, Štefan (2007). Raziskovanje in pisanje del: Metodologija in tehnologija raziskovanja ter pisanja strokovnih in znanstvenih del. Cubus Image d.o.o, Kamnik.
4. Jerše, Aleš (2009). *Zagotavljanje varnosti na smučiščih (diplomsko delo)*. Fakulteta za varnostne vede, Maribor.
5. Jurša, Aljaž (2011). *RFID na smučišču Mariborsko Pohorje (diplomsko delo)*. Fakulteta za logistiko, Celje.
6. Konečnik Ruzzier, Maja (2007). *Trženje v turizmu*. Društvo za akademske in aplikativne raziskave, Koper.
7. Marušič, Tomaž (2006). *Slovensko smučarsko pravo in varnost na smučiščih*. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana.
8. Sever, Drago, Bedrač, Gorazd (2006). *Smučišče in oprema smučarskih prog*. Center za poslovno usposabljanje, Ljubljana.

PREDPISI

1. (2008). Zakon o varnosti na smučiščih (ZVSmuč.). Ur. list RS, št. 110/02, 98/05, 3/06-UPB1, 17/08, 52/08, NPB3.
2. (2011). Dovoljenje za obratovanja smučišča Mariborsko Pohorje. Številka: 3762-4/2011/4-0006441.
3. (2011). Zakon o prekrških (ZP-1). Ur. list RS, št. 7/2003, 45/2004-ZdZPKG, 86/2004, 7/2005, 23/2005-UPB1, 34/2005, 44/2005, 55/2005-UPB2, 40/2006 (51/2006 popr.), 70/2006-UPB3, 115/2006, 139/2006, 3/2007-UPB4, 29/2007, 58/2007, 16/2008, 17/2008 (21/2008 popr.), 76/2008-ZIKS-1C, 108/2009, 109/2009, 45/2010-ZIntPK, 9/2011, 26/2011, 26/2011, 29/2011-UPB8, 43/2011.
4. (1978). Pravilnik o reševalni službi in službi prve pomoči na smučiščih. Ur.l. SRS, št. 5/1978.

VIRI Z INTERNETA

1. Cukjati, Iztok (2011). *Turno smučanje – Prvinsko doživetje v objemu neokrnjene narave*. Privzeto 25. 3. 2013 na: <http://www.polet.si/maratonec/turno-smucanje>.
2. Državna in javna uprava (2013). Predlog zakona – Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti na smučiščih. Privzeto 28. 3. 2013 na: http://www2.gov.si/zak/Pre_Zak.nsf/938d6de81845d6ccc1256616002a1e89/2c6ef2b63feea0cec12573760022ecae?OpenDocument&ExpandSection=1.
3. Fis (2013). *The history*. Privzeto 25. 3. 2013 na: <http://www.fis-ski.com/uk/insidefis/history/fishistory.html>.
4. Fis (2013). *10 FIS Rules*. Privzeto: 25. 3. 2013 na: <http://www.fis-ski.com/uk/insidefis/history/fishistory.html>.
5. Gorska reševalna služba Maribor (2011). *10 FIS pravil za vedenje na smučišču*. Privzeto: 25. 3. 2013 na: <http://www.grs-mb.si/10-fis-pravil-za-vedenje-na-smuciscu>.
6. Guček, Aleš (2010). *Prelomnice smučarskih zavojev*. Privzeto 28. 3. 2013 na: <http://www.smucisca.net/nova/welcomepage/view/99/>.
7. Naša lekarna (2009). *Nesreča na smučišču – pravice in dolžnosti*. Privzeto 4. 4. 2013 na: <http://www.nasa-lekarna.si/clanki/clanek/nesreca-na-smuciscu-pravice-in-dolznosti/>.
8. Ministrstvo za notranje zadeve (2013). *Varnost na smučiščih*. Privzeto 1. 4. 2013 na: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/varnost_na_smuciscih/.
9. Policija (2013). *Le varna smuka je užitek – nasveti policije za večjo varnost na smučišču*. Privzeto 28. 3. 2013 na: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/129-javni-red-in-mir/7630-varno-na-smuii>.
10. Policija (2013). *Pooblastila policistov na smučišču*. Privzeto 28. 3. 2013 na: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/129/453-pooblastila-policistov-na-smuii>.
11. Register predpisov (2013). *Kazalo predpisov*. Privzeto 1. 4. 2013 na: <http://zakonodaja.gov.si/>.
12. Športni center Pohorje (2013). *Podatki o smučišču, napravah Mariborsko Pohorje*. Privzeto 1. 4. 2013 na: <http://www.pohorje.org/mariborsko-pohorje-pozimi/podatki-o-smuciscu-napravah>.
13. Športni center Pohorje (2013). *Posebna opozorila za smučišče Mariborsko Pohorje*. Privzeto 4. 4. 2013 na: <http://www.pohorje.org/mariborsko-pohorje-pozimi/posebna-opozorila>.
14. Športni center Pohorje (2013). *Smučišče Mariborsko Pohorje*. Privzeto 1. 4. 2013 na: <http://www.pohorje.org/mariborsko-pohorje-pozimi/smucisce-mariborsko-pohorje>.
15. Wikipedia (2013). Telemark skiing. Privzeto 28. 3. 2013 na: http://en.wikipedia.org/wiki/Telemark_skiing.

OSTALI VIRI

1. Direktorat za policijo in druge varnostne naloge (2011). Analiza izvedenih ukrepov na smučiščih v smučarski sezoni 2010/2011. Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana.
2. Direktorat za policijo in druge varnostne naloge (2012). Analiza izvedenih ukrepov na smučiščih v smučarski sezoni 2011/2012. Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana.
3. Grs Maribor (2007). Poročilo o nesrečah za sezono 2006/2007 na smučišču Mariborsko Pohorje. Društvo gorska reševalna služba, Maribor.
4. Grs Maribor (2008). Poročilo o nesrečah za sezono 2007/2008 na smučišču Mariborsko Pohorje. Društvo gorska reševalna služba, Maribor.
5. Grs Maribor (2009). Poročilo o nesrečah za sezono 2008/2009 na smučišču Mariborsko Pohorje. Društvo gorska reševalna služba, Maribor.
6. Grs Maribor (2010). Poročilo o nesrečah za sezono 2009/2010 na smučišču Mariborsko Pohorje. Društvo gorska reševalna služba, Maribor.
7. Grs Maribor (2011). Poročilo o nesrečah za sezono 2010/2011 na smučišču Mariborsko Pohorje. Društvo gorska reševalna služba, Maribor.
8. Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve (2012). Naloge nadzornikov na smučiščih. Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana.
9. SK Branik (2013). Obratovalni dnevi in število smučarjev v ŠC Mariborsko Pohorje za smučarske sezone od 2006/2007 do 2011/2012. Smučarski klub, Maribor.

PRILOGE

Priloga 1: 10 FIS pravil za vedenje na smučišču in pri teku na smučeh

1. Pravilo

Vsak smučar mora ravnati tako, da nikogar ne ogroža ali mu škoduje.

2. Pravilo

Smučar mora smučati tako, da se lahko pravočasno ustavi. Svojo hitrost in način vožnje mora prilagoditi svojemu znanju, terenskim, snežnim in vremenskim razmeram ter gostoti prometa na smučišču.

3. Pravilo

Smučar, ki prihaja od zadaj, mora smer svoje vožnje izbrati tako, da ne ogroža smučarjev pred seboj.

4. Pravilo

Prehitevanje je dovoljeno od zgoraj in spodaj, z desne in leve, vendar le, če je razdalja dovolj velika, da prehitevanemu smučarju omogoča dovolj prostora za vsa njegova gibanja.

5. Pravilo

Smučar, ki želi zapeljati na smučišče ali se po ustavitvi po njem spet zapeljati ali se po njem vzpenjati, se mora prepričati navzgor in navzdol, da to lahko stori brez nevarnosti zase in za druge.

6. Pravilo

Smučar se mora izogibati ustavljanju na ozkih ali nepreglednih delih, če to ni nujno potrebno. Smučar, ki je tam padel, se mora čim hitreje umakniti oziroma opozoriti na svojo navzočnost..

7. Pravilo

Smučar, ki se vzpenja ali spušča peš, mora to storiti na robu smučišča.

8. Pravilo

Smučar mora upoštevati vse znake in signalizacijo.

9. Pravilo

Ob nezgodi je vsak smučar dolžan pomagati.

10. Pravilo

Vsak smučar, če je priča ali udeleženec, odgovoren ali ne, se mora v primeru nezgode legitimirati.

Smučar je tudi deskar, telemark smučar, "fun carver", tekač na smučeh in drugi. Vsak izmed njih se mora zavedati razlik med njimi in smučati tako, da lahko pravočasno reagira glede na tip in značilnost smuči (alpske smuči, telemark smuči, snowboard, "fun carv" smuči ...).

Priloga 2: Pravilnik o izvajanju nujne pomoči na smučiščih

Na podlagi tretjega odstavka 5., četrtega odstavka 17. in drugega odstavka 18. člena Zakona o varnosti na smučiščih (Uradni list RS, št. 3/06 - uradno prečiščeno besedilo, 17/08 in (52/08 - popr.)) izdaja minister za zdravje

PRAVILNIK O IZVAJANJU NUJNE MEDICINSKE POMOČI NA SMUČIŠČIH

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen (vsebina pravilnika)

(1) Ta pravilnik podrobneje ureja:

- pogoje in obseg izvajanja nujne medicinske pomoči na smučiščih,
- usposobljenost reševalcev na smučiščih (v nadaljnjem besedilu: reševalec) in
- opremljenost in oznake reševalcev.

(2) Nujna medicinska pomoč na smučišču je izvajanje nujnih ukrepov reševalca pri osebi, ki zaradi poškodbe ali bolezni potrebuje zdravstveno oskrbo. Reševalec z varnim pristopom do mesta nesreče izvaja nujno medicinsko pomoč na podlagi ocene o zdravstvenem stanju nenadno obbolele oziroma poškodovane osebe na smučišču (v nadaljnjem besedilu: poškodovanec) s presojo o nujnosti zdravstvenega stanja. Nujna medicinska pomoč obsega tudi organiziranje in izvajanje transporta ponesrečenca na smučišču. Reševalec po potrebi preda poškodovanca ekipi službe nujne medicinske pomoči.

(3) Službo nujne medicinske pomoči, v skladu s pravilnikom, ki ureja službo nujne medicinske pomoči, izvajajo le ekipe nujne medicinske pomoči.

II. POGOJI IN OBSEG IZVAJANJA NUJNE MEDICINSKE POMOČI NA SMUČIŠČIH

2. člen (obveznosti upravljavca smučišča)

Upravljavec smučišča poleg obveznosti, ki jih določa zakon, na smučišču zagotovi:

1. opremo in sredstva za izvajanje nujne medicinske pomoči na smučišču, določena v Prilogi 1 tega pravilnika,
2. sredstva za transport poškodovancev po smučišču v skladu z 8. členom tega pravilnika,
3. najmanj en prostor za nujno medicinsko pomoč, kjer se:
  - izvaja nujna medicinska pomoč,
  - hrani oprema in sredstva za izvajanje nujne medicinske pomoči in
  - zadržujejo reševalci,

4. primerno označenost prostorov za nujno medicinsko pomoč in reševalcev,
5. nemoteno delovanje reševalcev in kontrolo nad:
  - izpolnjevanjem pogojev o usposobljenosti reševalcev,
  - ustreznostjo oznak reševalcev,
  - ustreznostjo prostorov, opreme in sredstev.

3. člen

(pogoji za pridobitev naziva reševalec)

(1) Reševalec je oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. starost najmanj 18 let,
2. splošna zdravstvena sposobnost,
3. aktivno znanje slovenskega jezika,
4. najmanj V. stopnja izobrazbe,
5. potrdilo o opravljenem usposabljanju iz:
  - nujne medicinske pomoči,
  - reševanja in transporta poškodovancev na smučišču, vključno z znanjem smučanja,
6. potrdilo o opravljenem preizkusu usposobljenosti iz:
  - nujne medicinske pomoči,
  - reševanja in transporta poškodovancev na smučišču, vključno s preverjanjem znanja smučanja.

(2) Pogoji iz 2. točke prejšnjega odstavka se dokazuje z zdravniškim spričevalom, ki ga izda specialist medicine dela, prometa in športa in ne sme biti starejše od enega leta.

(3) Pogoji iz 3. točke prvega odstavka tega člena se dokazuje s spričevalom o končani srednji šoli ali s potrdilom pooblaščenega izobraževalnega zavoda.

(4) Potrdilo iz prve in druge alineje 5. točke ter prve in druge alineje 6. točke prvega odstavka tega člena ne sme biti starejše od dveh let.

(5) Reševalec na majhnem smučišču je oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je oseba, ki izpolnjuje pogoje za nadzornika v skladu z zakonom, ki ureja varnost na smučiščih,
2. ima potrdilo iz 5. točke prvega odstavka tega člena,
3. ima potrdilo iz 6. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Potrdilo iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka ne sme biti starejše od dveh let.

(7) Osebi iz prvega odstavka tega člena minister, pristojen za zdravje, (v nadaljnjem besedilu: minister) izda potrdilo, ki je Priloga 2 tega pravilnika.

(8) Osebi iz petega odstavka tega člena se izda potrdilo, ki je Priloga 3 tega pravilnika.

(9) Potrdilo iz sedmega in osmega odstavka tega člena velja za obdobje štirih let.

III. USPOSOBLJENOST REŠEVALCEV NA SMUČIŠČU

4. člen

(usposabljanje kandidatov za reševalca)

(1) Usposabljanje kandidatov za reševalca se izvaja po Programu usposabljanja za reševalca na smučišču (v nadaljnjem besedilu: program), ki določa vsebine za usposabljanje in njihov obseg in je Priloga 4 tega pravilnika.

(2) Usposabljanje izvaja Gorska reševalna zveza Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GRZS), in sicer predstavniki gorskih reševalcev, nacionalne panožne športne zveze in strokovnjaki s področja nujne medicinske pomoči.

(3) Za organizacijo in izvedbo usposabljanja je odgovorna GRZS, ki objavi:

- pogoje za prijavo kandidata na usposabljanje,
- program usposabljanja,
- datum, kraj in uro usposabljanja ter
- literaturo.

(5) GRZS kandidatu, ki se je udeležil usposabljanja, izda potrdilo o opravljenem usposabljanju.

(6) Šteje se, da oseba izpolnjuje pogoje iz 2. in 5. točke prvega odstavka ter 2. točke petega odstavka prejšnjega člena, če ima veljavno potrdilo o usposobljenosti GRZS.

(7) Šteje se, da oseba izpolnjuje pogoj iz prve alineje 5. točke prvega odstavka ter 2. točke petega odstavka prejšnjega člena, če opravlja zdravstvene storitve v okviru ekipe, ki izvaja nujno medicinsko pomoč, v skladu s pravilnikom, ki ureja službo nujne medicinske pomoči, kar dokazuje s potrdilom delodajalca.

5. člen

(komisija za opravljanje preizkusa usposobljenosti)

(1) Preizkus usposobljenosti kandidata za reševalca iz 6. točke prvega odstavka 3. člena tega pravilnika, ki obsega pisni in praktični del, se opravlja pred štiričlansko komisijo, ki jo s sklepom imenuje minister (v nadaljnjem besedilu: komisija).

(2) Komisijo sestavljajo:

- strokovnjak, s področja nujne medicinske pomoči,
- predstavnik GRZS,
- predstavnik nacionalne panožne športne zveze in
- predstavnik ministrstva, pristojnega za zdravje, (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

(3) Komisija pripravi vprašanja za pisni in praktični del preizkusa ter izvede preizkus usposobljenosti kandidata za reševalca.

(4) Predsedniku in članom komisije pripada plačilo za delo in povračilo stroškov v zvezi z delom v komisiji, kadar gre za opravljanje dela izven rednega delovnega časa.

6. člen

(način opravljanja preizkusa usposobljenosti)

(1) Kandidat za reševalca, ki izpolnjuje pogoje od 1. do 5. točke prvega odstavka 3. člena tega pravilnika se lahko prijavi na preizkus usposobljenosti.

(2) Za organizacijo in izvedbo preizkusa usposobljenosti je odgovorna GRZS, ki objavi:

- pogoje za prijavo kandidata na preizkus usposobljenosti,
- potek preizkusa,
- datum, kraj in uro preizkusa.

(3) Pred pričetkom preizkusa usposobljenosti član komisije ugotovi istovetnost kandidata za reševalca.

(4) Pisni del preizkusa usposobljenosti se opravlja pod nadzorom člana komisije in traja 45 minut. Praktični preizkus usposobljenosti kandidata za reševalca, ki traja 90 minut, se opravi pred člani komisije na terenu.

(5) Če je kandidat za reševalca v pisnem delu dosegel najmanj 60 odstotni uspeh opravlja še praktični del preizkusa, v katerem mora prav tako doseči najmanj 60 odstotni uspeh. Če kandidat v pisnem delu preizkusa ne doseže 60 odstotnega uspeha se šteje, da celotnega preizkusa ni opravil.

(6) Komisija o vsakem kandidatu za reševalca izpolni zapisnik, ki vsebuje:

- podatek o doseženem rezultatu na pisnem delu preizkusa,
- nabor vprašanj in podatek o doseženem rezultatu na praktičnem delu preizkusa in
- podatek o končni oceni.

(7) Kandidatu za reševalca, ki je uspešno opravil preizkus usposobljenosti, predsednik komisije izda potrdilo o preizkusu usposobljenosti.

7. člen

(stroški usposabljanja in preizkusa usposobljenosti)

(1) Stroški usposabljanja in stroški preizkusa usposobljenosti bremenijo kandidata za reševalca oziroma tistega, ki ga je na usposabljanje oziroma preizkus usposobljenosti napotil.

(2) Višino stroškov iz prejšnjega odstavka določi minister s sklepom, ki se objavi na spletni strani ministrstva.

IV. OPREMLJENOST IN OZNAKE REŠEVALCEV NA SMUČIŠČU

8. člen (transportna sredstva)

(1) Za transport poškodovancev po smučišču se uporablja transportna sredstva, ki zagotavljajo hiter in varen transport poškodovancev glede na stopnjo njihovih poškodb oziroma splošno zdravstveno stanje.

(2) Transportno sredstvo je opremljeno z blazino, reševalno vrečo ali drugim ustreznim pripomočkom za zaščito poškodovanca proti mrazu.

(3) Smučišče ima najmanj eno transportno sredstvo. Nadaljnja transportna sredstva se zagotovi glede na število reševalcev, in sicer tako, da je vsaj eno transportno sredstvo na dva reševalca.

(4) Smučišče ima za predajo poškodovanca zagotovljeno dostopno mesto za reševalno vozilo ekipe službe nujne medicinske pomoči.

9. člen (prostor za poškodovanca, kjer se izvaja nujna medicinska pomoč)

Prostor za poškodovanca, kjer se izvaja nujna medicinska pomoč, izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je ogrevan in razsvetljen,
2. zagotovljena mrzla in topla voda,
3. sanitarije so v bližini,
4. dostop do telefona oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev,
5. najmanj eno ležišče za poškodovanca. Nadaljnja ležišča se zagotovi glede na število reševalcev, in sicer tako, da je vsaj eno ležišče na dva reševalca,
6. miza in najmanj dva stola,
7. omara za hrambo medicinske opreme in materiala,
8. tla prevlečena z materialom, ki se lahko čisti,
9. knjigo za vodenje evidence o reševanju in transportih poškodovancev ter reševalcih.

10. člen
(oznake reševalcev)

(1) Za označevanje reševalcev na smučišču se uporablja znak, ki je določen v Prilogi 5 tega pravilnika.

(2) Reševalec na majhnem smučišču ima poleg oznak, v skladu s Pravilnikom o obrazcu vloge za podelitev pooblastila, obrazcu službene izkaznice ter oznakah nadzornika smučišča (Uradni list RS, št. 72/10), na vidnem mestu, še znak iz prejšnjega odstavka.

IV. PREHODNE DOLOČBE

11. člen
(uskladitev zahtev glede izobrazbe)

(1) Osebi, ki ima na dan veljavnosti tega pravilnika IV. stopnjo izobrazbe in najmanj tri leta opravlja delo reševalca na smučišču ter je opravila usposabljanje za reševalca iz 5. točke prvega odstavka 3. člena tega pravilnika, se izda potrdilo iz sedmega odstavka 3. člena tega pravilnika, če v enem letu od uveljavitve tega pravilnika poda vlogo za izdajo potrdila iz 3. člena tega pravilnika.

(2) Najmanj triletno opravljanje dela reševalca, oseba iz prejšnjega odstavka, dokazuje s potrdilom upravljavca smučišča, kadar je oseba zaposlena pri upravljavcu smučišča.

(3) Opravljeno usposabljanje za reševalca, oseba iz prvega odstavka, dokazuje s potrdilom o usposabljanju iz znanja prve pomoči, ki ga izda GRZS, in iz katerega je razviden datum usposabljanja.

(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena mora pri ponovni pridobitvi potrdila izpolniti pogoj iz 4. točke prvega odstavka 3. člena tega pravilnika.

12. člen
(uskladitev zahtev glede usposabljanja)

Oseba, ki najmanj tri leta pred uveljavitvijo tega pravilnika opravlja delo reševalca na smučišču v roku dveh let od dneva uveljavitve tega pravilnika opravi pisni in praktični preizkus usposobljenosti v skladu s tem pravilnikom.

V. KONČNI DOLOČBI

13. člen (prenehanje veljavnost)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o reševalni službi in o službi prve pomoči na smučiščih (Uradni list SRS, št. 5/78, 1/79, 1/80 - ZZV, Uradni list RS, št. 110/02 – ZVSmuč in 17/08 (52/08 popr.)).

14. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Uporabljati pa se začne 1. junija 2012.

Dorijan Marušič
MINISTER

Št. 0070-129/2011/1
Ljubljana, dne 19. 1. 2012
EVA 2011-2711-0061

Priloga 3: Osnutek Pravilnika o izvajanju nujne medicinske pomoči na smučiščih (OBRAZEC: POROČILO O REŠEVANJU NA SMUČIŠČU) – NUJNO MNENJE

Številka: 007-71/2012/2

Datum: 03.12.2012

Ministrstvo za zdravje

Sektor za kakovost in varnost sistema zdravstvenega varstva

e-naslov: gp.mz@gov.si

ZADEVA: Osnutek Pravilnika o izvajanju nujne medicinske pomoči na smučiščih (OBRAZEC: POROČILO O REŠEVANJU NA SMUČIŠČU) – NUJNO MNENJE

ZVEZA: Vaš dopis št. 165-31/2010/65, z dne 26. 11. 2012

Spoštovani,

v skladu z 48. členom Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) v izhodišču pojasnjujemo dva izhodiščna problema v zvezi z obrazcem »poročilo o reševanju na smučišču«:

- Zakon o varnosti na smučiščih (ZVSmuč) izrecno ne predvideva, da bi se podatki o reševanju (to so: dogodek, poškodovanec, zdravstveno stanje (!), vrsta dogodka, transport in ukrepi) lahko zbirali na posebnem obrazcu in se posredovali drugim uporabnikom. To pomeni, da v skladu s prvim odstavkom 38. člena Ustave RS tudi obravnavani pravilnik ne sme določati novih vrst obdelave osebnih podatkov oziroma novih zbirk osebnih podatkov;
- Iz vašega spremnega dopisa in obrazca (osnutka pravilnika niste priložili) ni razvidno, kakšen je namen oziroma, zakaj naj bi se, poleg zapisnika o ogledu nesreče po 29. členu ZVSmuč, izpolnjevalo še posebno poročilo ter se ga posredovalo upravljavcu smučišča in drugi ekipi NMP (npr. slednje je na primer razumljivo, če gre za nadaljnjo obravnavo poškodovanca, vendar do menjav ekip verjetno ne pride v vseh primerih). Zaradi tega tudi ne moremo oceniti, ali je spoštovano načelo sorazmernosti.

Kljub navedenemu pa - ob predpostavki, da je posredovanje poročila različnim uporabnikom nujno, primerno in smiselno - ugotavljamo, da sprejetje pravilnika, ki bo določal tudi izpolnjevanje in obdelavo obravnavanega poročila ne bo sporno:

- če se v 6. točki poročila doda klavzula »Kot poškodovanec sem seznanjen, da se v skladu s Pravilnikom o izvajanju nujne medicinske pomoči na smučiščih to poročilo posreduje drugi ekipi NMP za namen (...) in upravljavcu smučišča za namen (...)«, in
- če bo pravilnik natančno določil, katere podatke (povzetek kategorij podatkov iz obrazca) vsebuje poročilo ter katerim uporabnikom (NMP, HNMP, upravljavec,

reševalec pri upravljavcu...?), v kašnem primeru in za kakšen namen se poročilo posreduje.

Dopustnost posredovanja poškodovančevih podatkov upravljavcu smučišča in drugi ekipi NMP brez privolitve je namreč pogojno utemeljena že z dejstvom:

- da že sedaj veljavni pravilnik iz leta 1978 (s spr.) določa, da je do podatkov o nesreči (skupaj spodatki o okoliščinah nesreče in nudeni pomoči določenemu poškodovancu) upravičen upravljavec smučišča, ki o tem celo vodi evidenco;
- da po 29. členu ZVSmuč upravljavec smučišča hrani zapisnike o nesrečah na smučišču, ki jih pripravi nadzornik, in sicer v zvezi z nesrečami, pri katerih ni šlo za hudo telesno poškodbo ali smrt. Glede na določbe Pravilnika o zapisniku o ogledu kraja nesreče na smučišču, ti zapisniki med drugim vsebujejo tudi podatke o poškodbah, vzrokih ter oskrbi v zvezi z udeleženci v nesreči (torej gre za enake podatke kot so predvideni na poročilu). Pri hujših posledicah se sestavi policijski zapisnik, pri čemer sodeluje tudi nadzornik;
- da je izmenjava podatkov med ekipami nujne medicinske pomoči dopustna na podlagi šestega odstavka 44. člena Zakona o pacientovih pravicah, če gre za situacijo kontinuirane zdravstvene obravnave.

Zaradi navedenega v konkretnem primeru ne bo sporno, če se posredovanje podatkov upravljavcu smučišča in ekipam NMP le podrobneje uredi s predlaganim pravilnikom. S systemskega vidika pa je ob prvi spremembi ZVSmuč vsekakor priporočljivo, da se tudi v zakon vnesejo določbe o obdelavi podatkov o reševanju.

Hvala za sodelovanje in lepo pozdravljeni,

Informacijski pooblaščenec:
Nataša Pirc Musar, univ. dipl. prav.,
Pooblaščenka

Priloga 4: Odgovor na prošnjo za statistične podatke

Številka: 020-127/2013/2 (4-43)
Datum: 15. 4. 2013

Zadeva: **Prošnja za statistične podatke - odgovor**
Zveza: elektronsko sporočilo Andreja Kobolda z dne 5. 4. 2013

V zvezi z zgoraj navedeno zadevo vam sporočamo, da Inšpektorat RS za notranje zadeve ne zbira ves podatkov, za katere ste zaprosili. Podatke iz zapisnikov o nesrečah na smučiščih za smučišče Krvavec, ki jih imamo razpolago vam pošiljamo v nadaljevanju. Podatke vam pošiljamo izključno za namen uporabe v vašem diplomskem delu.

Tabela 1: Nesreče na smučišču Krvavec, po tipu telesne poškodbe

	Lažja t. p.	Hujša t. p.	skupaj
Zima 2010/2011	133	16	149
Zima 2011/2012	139	0	139

Tabela 2: Število nesreč na smučišču Krvavec po mesecih za sezono 2011/2012

	št. nesreč
december	20
januar	51
februar	41
marec	27

S spoštovanjem,

Pripravil:
Matija Remec
Inšpektor

mag. Mitja Reško
glavni inšpektor
Inšpektor višji svetnik

Poslati:
– naslovniku – po e-pošti na naslov: kobolda@gmail.com